

DVYLIKA ir šeši pirmieji

ALGIMANTAS KEZYS, S. J.

Bene pirmasis, kuris iškėlė reikalą sukurti dokumentinius filmus apie lietuviškąją veiklą ir kuri pakalbino Lietuvių foto archyvą užsinti tuo darbu, buvo "Draugo" kultūrinio priedo redaktorius Kazys Bradūnas. Kartą mums besikalbant apie kitus LFA užsimojimus, jis įsakmiai užsiminė, kad LFA turi rūpintis ne tik istorinių nuotraukų rinkimu bet sukurti dokumentinių filmų apie lietuviškąją veiklą. Girdi, mūsų apsilėdimas šioje srityje yra negirdėtas — gyvename foto, filmo ir televizijos laikais, o štai visa eilė svarbių kultūrinių įvykių ir pačių kultūrininkų amžinai pasitraukė į istoriją, nepalikę žymės šioje visiems prieinamoje vaizdinės komunikacijos juostoje. Po savaitės K. Bradūnas jau kėlė šį reikalą savo "Kertinėje paraštėje": "Gyveno mūsų tarpe, laisvame pasaulyje, Vincas Krėvė, Ignas Seinius, Jurgis Savickas, Faustas Kirša, Antanas Škėma, Julijus Kapauskas, Algimantas Mackus, gyveno kompozitorius K. V. Banaitis, regėjome savo tarpe dar gyvus Nepriklausomybės Akto signatarus, lietuvių tautai daug nusipelnusius mokslo žmones, visuomenininkus, garbingus bažnyčios hierarchus... Turime pagaliau pabusti ir atviroms akimis įsitikinti, kad gyvename ne praėjusio šimtmečio "Litauische Littrische Gesellschaft" laikais, kada buvo galima džiaugtis užrašomąja kultūrinio lobio ir jo slinkties dokumentacija. Šiandien mums, kaip ir kitoms tautoms, tam pačiam tikslui vien tik plunksnos jau turi nepakakti, kai tiesiog po ranka pasiekiami ir nuotrauka, ir filmas, ir kalbos garso užrašymas juoston... Reikia atkreipti dėmesį į dabarties mūsų kultūrinio gyvenimo iškarpu kompleksavimą garsinių filmų pavidale" (Draugas, 1967 spalio 14 d.). Straipsnyje buvo siūlyta iniciatyvos imtis Lietuvių foto archyvui, o jam į talką turėtų ateiti visuomenė ir fondai, kurie turėtų padėti įsigyti aparatus ir medžiagą.

Pirmasis atsiliepė "Paramos" savininkas Jurgis Janušaitis, kuris savo įprastu entuziazmu ir energija surinko iš "Paramos" bičiulių daugiau kaip 500 dol. Auksotojų saraše buvo ne tik žinomi rėmėjai, kaip Kriaučeliūnai, Bersteinai, Stankai, bet ir kiti, kaip Namoli, Kuzai, Craelius & Co. Antroji savanorė, pati pasiūliusi talkininkauti, buvo po-

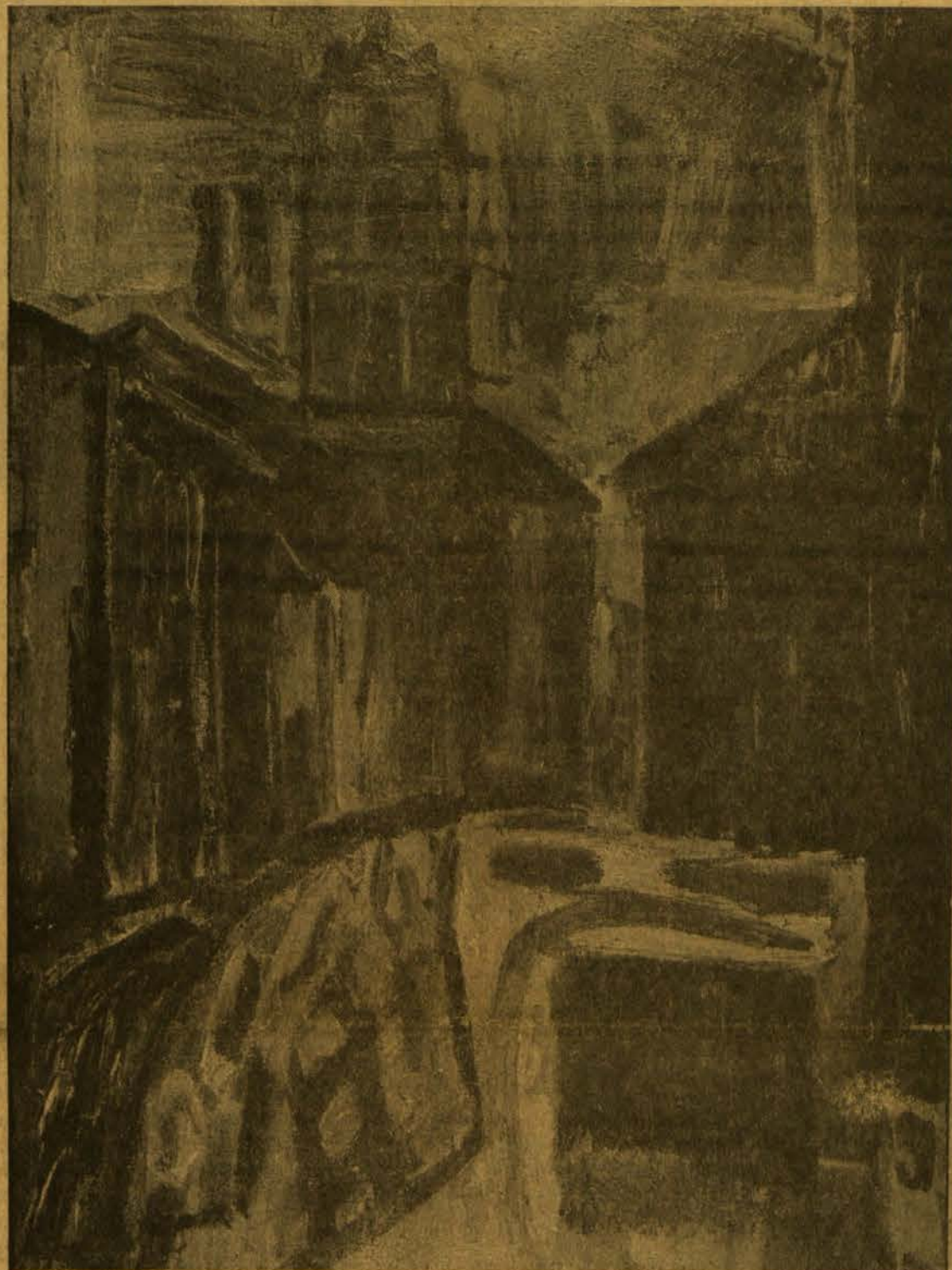
nia Stasė Semėnienė, kuri sutiko organizuoti komitetą garsiniam filmo aparatui pirkti. Šiuo metu komitetas jau pradėjo veikti. Jam pirmininkauja p. John Evans. Pritariančių ir skatinančių balsų netrūko. Lietuvių foto archyvui beliko tik tarti "Amen" ir pradėti darbą.

Filmą režisuoti buvo pakviesta lietuviško garsinio filmo pradininkė B. Pūkelevičiūtė. Pūkelevičiūtei sutikus, filmo sukimo ekipa praturtėjo ir režisierė ir skripto rašytoja, jau seniai sirgusia įvairiais filminiais reikalais. Garsą sutiko tvarkyti lietuviškų plokštelių gamintojas Jonas Ralis. Prie kameros atsistoti teko man, į talką pasikviečiau ir Lietuvių televizijos vedėją Tolių Šluotą.

Viename iš pirmųjų mūsų pokalbių apie būsimąjį filmą — apie jo pobūdį, apimtį, turinį — Birutė Pūkelevičiūtė išsireiškė, kad filmas galėtų būti apie dvyliką... — Dvyliką! — Štai ir pavadinimas! Apie dvyliką žymiųjų mūsų visuomeninio bei kultūrinio darbo, veikėjų. Jei kiekvienam tekėtų apie 7-8 min. epizodas, visas filmas išeitų apie puantros, o gal 2 val. ilgumo. Kas tie Dvylikai? Pirmi šeši jau žinomi. Į juos buvo kreiptasi, gautas sutikimas, ir darbas jau pradėtas. Tai poetas kan. Mykolas Vaitkus, dail. Adomas Galdikas, Vaclovas Sidzikauskas, prof. Juozas Žilėvičius, Leonardas Šimutis, prel. Mykolas Krupavičius. Jie visi jau yra pražengę deimantinį amžiaus jubiliejų. Pradėjome nuo toliau gyvenančiųjų — rodailininkų ir niujorkiečių — o tik pas kvi prisistatinomė prie Chicago.

Skriptą rašė B. Pūkelevičiūtė, kuriai teko sunkus uždavinys įsigilinti į kiekvieno asmens biografiją, užčiuopti jos esmę ir nurodyti būdingą vaizdą bei žodį. Į filmą ji įvedė mergaitę, kuri bus savotiška ryšininė tarp visų filmuojamų asmenų. Pas vieną ji atsilankys į namus, kitą užkalbina įstaigoje, trečiam rašys laišką ar skambins telefonu. Šios mergaitės rolę atliks studentė Ramunė Kvilytė.

Patį pirmąjį nufilmavome kan. Mykolą Vaitkų. Poeto Vaitkaus filmo fragmentas yra mediatinis. Jis savo kalbą "mąsto". Tai buvo padaryta daugiau praktiškai sumetimais — tegalėjome paminti tik netiesioginę M. Vaitkaus kalbą, ir prie jos, pagal išgales, turėjome derinti vaizdus. Nors tatau buvo didelis suvaržymas, tačiau rezultate filmas išėjo filmiškesnis negu tuo atveju, jeigu būtume galėję paminti kameron 5 minutes grynos šnekos. Taigi mūsų nepritekliai šį kartą išėjo į naudą — buvome priversti kalbėti vaizdais. Mykolo Vaitkaus epizodas prasidėjo laišku, kurį jam rašo Ramunė: "Gerbiamas Kanauninke, Jūs "Nušvitusi dulkė" — tai vienas jautriausių poetinių išpažinimų... Ar ir dabar tebegalvojate, kad kiekvieno poeto kūryba yra Amžinojo Grožio teigimas"? Kamera nusikelia į ramųjį Peace Dale kampeį Rhode Island valstijoje. Pro vienuolyno vitražus nušvinta

Viktoras Vizgirda Šv. Jono gatvė Vilniuje (aliejus) Iš Lietuvių dailės instituto parodos Čiurlionio galerijoje, Chicagoj

VILNIUS

J. AUGUSTAITYTĖ-VAICIŪNIENĖ

Nereikia jo statyti iš naujo, Tik pavarčyt senus istorijos lapus: Iš meno, geležies ir kraujo Jo veidas išraiškingai iškalbus...

Epochiniais namais ir bokštais, Su kryžiais, su saulutėmis, žalčiais juose, Su vyskupu, karaliu sostais, Vaidilų, kankinių mirtim drąsia.

Su moterim levom, Marijom, Sutraukusiomis ir surišusiomis kelius, Kai gimdė laisvę ir vergijom — Šventuosius dangui, žemei karalius.

Su dienų vieškeliais ilgaisiais, Su pokyliais, svaigiom vasarėn naktimis, Su Vakarų kultūros vaisiais, Pietų gelmė ir šiaurės žiemomis.

Su mūruose patrankų tūtom — Budriom akim, langų langeliais apskritais, Su žolinėm, verbm ir rūtom, Ir katedrose aukrais šventais.

Su pamatuos suspaustais turtais, Su požemiuose miegančiais šarvuos kariais, Kardais su likimu sudurtais, Laukiančiais, kada aikštėn išeis;

Su vėliavom, neštom poetų, Skargų Per pusnį, vandenį, per nuometus liepsnų, Per garbės gaudesį, per angų Vėją — spindesį šviesos sparnų.

Dabar, kai legenda kilnoji Po pelenais sudegintos tiesos gyva, Tu laisvas, grandines kilnoji, Zydėdamas pro sniegą alyva.

Pažinę tavo būdo dydį, Kryžiuočiai, lenkai, rusai, polovcai, gudai — Jie tavęs Lietuvai pavydi, Nes niekados savęs nepraradai.

Savo krauju maitindamasis, Grumtinių ištverme į pergalię grįžtas, Tu pelikanas Lietuvos tikrais — Ir atidavęs kraują nemirštas.

Kertinė Paraštė

AR LABAI SVARBU AMŽIUS LAISVĖS KOVOJE IR KŪRYBOJE?

Kartos bei generacijos mūsų jau kuris laikas labai madoje. Taipgi ir generacijų kova. Atrodo, kad kiekvienam, vėliau gimusiam, privalu viską nubraukti, kas vyresniųjų padaryta, o kiekvienas kiek senesnis vėl tik atgalia ranka numoja į tai, kas jaunikas "net ir įvairių dialogų amžiuje mums kuria nors prasme yra naudingas, reikėtų labai ir dar gerai paabejoti. Blogiausia, kad tai yra daugumoje atvejų išsiskyrimo, bet ne susitikimo dialogas. Bent Vasario Sešioliktosios proga, čia dėl tos, mus nelemtai išsiskiriančios metų "naštos" vėta truputį ir susimąstyti.

Akivaizdžiu ir geru pavyzdžiu paimkime kad ir Vasario Sešioliktosios akto signatarus. Jų buvo dvidešimt. Jau iš tam tikro ir netrumpo istorinio nuotolio šiandien jie mūsų sąmonėje ir vaizduotėje, tur būt, sėdi apsupti patriarchų aureolės, visi patriarchų amžiaus, visi baltomis vaidilų barzdomis. (Dėl tų barzų jie gal dar būtų priimtini ir dabarties jaunimui?) Šiaip ar taip, mums atrodo, kad anie žmonės, imdamiesi tokio žygio — Lietuvos valstybės atkūrimo deklaracijos, jau turėjo būti ilgą savo amžių paukoję tautai, turėjo būti žinomi, visų gerbiami, žodžiu, tokie, kuriems jau ir dėl amžiaus nusilenkiama. Tad apie stąlą, mūsų įsivaizdavimu, Nepriklausomybės aktui pasirašyti privalėjo rikiuotis veikėjai maždaug šiandieninio L. Šimučio, prel. M. Krupavičiaus ar dr. P. Grigaičio amžiaus rango. Ar iš tikrųjų taip buvo?

Vyriausias iš dvidešimt buvo dr. Jonas Basanavičius, bet ir tas dar nepasiekęs 70, pasirašydamas Nepriklausomybės aktą jis buvo 67 metų. Jauniausias buvo K. Bizauskas, turėjęs tada 25 metus. Visa kita signatarų amžiaus statistika atrodo šitaip: dar nepasirašiusių per 30 metų buvo 3, jau persėkusių 30 metų ribą buvo 6, o peržengusių per 40 suskaičiavome taipgi 6, persėkusių per 50 metų tik 4, gi perkopusių per 60 vos 1. Aktyvūs pasirašiusių bendras amžiaus vidurkis — 43 metai.

Kaip matome, Nepriklausomybės aktą pasirašiusieji vargu ar skyrė kokios nors lemiamos reikšmės kartų ir amžiaus problemai. Netrūko pasirašiusių tarpe ir visai senyvo amžiaus, bet taipgi lygia teise čia savo parašą brėžė ne trisdešimt metų neturintieji. Aplamai, pasirašiusių dauguma buvo palyginti gana jauni žmonės, kuriems anuo metu patriarchališka poza dar būtų labai ir labai ankstyva.

Šitai turint prieš akis ir grįžtant į mūsų čionykštį gyvenimą, darosi tiesiog ir pikta ir gaudu, kai senimas rauko-

si, jog paskaitininku į Pasaulio lietuvių seimą pakviestas toks, jų galva dar geiton-snapis, dr. Kęstutis Keblys, turintis tik... 36 metus. Iš antros pusės jaunimas purkštaujama, kad visus mūsų veiksmus užgožę vien seneliai. O kas tie seneliai? Tai gal Vliko pirminkas K. Valiūnas — 45 metų, gal Alto pirminkas Eug. Bartkus — 44, arba JAV LB Centro valdybos pirminkas Br. Nainys — 48 metų? Raskite jūs pasaulyje tautą, kurioje tokio amžiaus žmonės jau būtų laikomi seneliais karštinčiais.

Gi šita vieni kitų "jauninimo" ir "seninimo" liga jaučiama ne vien tik visuomeniniuose bei politiniuose laisvės kovos baruos, bet ir kultūriniuose bei kūrybiniuose sektoriuose. Atsitranda, sakysim, kritikų, kuriems Jonas Aistis yra jau nerašytinas senutėlis, nežiūrint, kad daug vyresni poetai (jų tarpe ir Putinas) gilioje senatvėje parašė ne vieną kūrinį, ne kiek neblogesnį, net kur kas geresnį, už jaunystės metų. Iš antros pusės, metuose jau susitupėjusiems, net ir to paties pasaukimo žmonėms dingojasi, kad šitaip jauno amžiaus Algimantas Mackus dar nieko gero negalėjo parašyti. Argi būtų jau taip greit užmiršta, kad Vytautas Mačernis žuvo kur kas net jaunesnis, sulaukęs vos 24, mūsų literatūrai tačiau palikdamas jau nenuginčijamo svorio lobį. Arba vėl, yra pagyvenusių gudročių, kurie ir kompozitorių Darių Lapinską vien dėl jo amžiaus nelinkę laikyti dėmesio vertu, užmirštant, kad kaip tik Lapinsko amžiaus (35 metų) Mozartas jau numirė.

Kas gi čia tuo norėta pasakyti? Ogi tik tai, kad nei visuo-mėninėje veikloje, nei kūrybinėje kultūrinėje plotmėje metai ir amžius negali būti vertinimo bei vienokio ar kitokio apsisprendimo kriterijum. Laikas, kaip ir jo saikas — metai ar aplamai žmogaus amžius, čia yra labai reliatyvus dalykas. O kartų bei generacijų dialogas atlieka teigiamą rolę tik tada, kai oponentai nėra vien trumparegiai, arba, geriau pasakius, vien saviregiai, kada dialogas vedamas ne oponento suniekinimui, bet tiesos ieškojimui, kada pokalbis verčia ir vienus ir antrus intelektualiai ir kūrybiškai pasitempti.

Vasario Sešioliktos proga tad ir vėta prisiminti, jog istorijos eigoje net ir laiko dantų neįsgraužiamos datos yra iškalamos ne vien tik seno ar jauno, bet aplamai žmogaus, rašomo didžiaja raide. Nepriklausomybės aktą pasirašiusių santalka yra geras pavyzdys, pasektinas ir išelviškose mūsų sąlygose.

k. brd.

Šiame numery:

- Ar labai svarbu amžius laisvės kovoje ir kūryboje?
- J. Augustaitytė-Vaicūnienė cėlėraštis.
- Dvylika ir šeši pirmieji.
- Apie Darių Lapinską Lietuvoje.
- Žvilgis į Lietuvių dailės institutą.
- Valpurgijų naktys.
- Naujas dr. Pr. Skardžiaus veikalas.
- Prof. Jono Balčikonio netekus.
- Ką bevelkti, visas dainas išdėlavus?
- Akademikės prosvaitės.

DVYLIKA ir šeši pirmieji

(Atkelta iš 1 psl.)

KO įstaigos, prie Lietuvos žemėlapio, kredencialų, nuotraukų. "Diplomato kredencialai — tai ne vien teisė valstybei atstovauti. Tai didelė atsakomybė prieš visą tautą". O tautą atstovauti teko Berlyne, Vienoje, Berne, Londone, Kopenhagoje, Barcelonoje, Hagoje, Ženevoje... Visur čia kamera turėtų būti. Tačiau tegaliama visa tai atkurti pasakojimo bei simbolių pagalba. Ramunė klausosi. Prieš akis prabėga New Yorko vaizdai, kur p. Sidzi kauskas dabar gyvena ir dirba. "Vakare aš dažnai stoviu prie lango, matau mirgančius New Yorko žiburius ir bandau įžiūrėti Laisvės statulos siluetą... Vizi joje ši statula susilieja su kita laisvės statula — Kaune"...

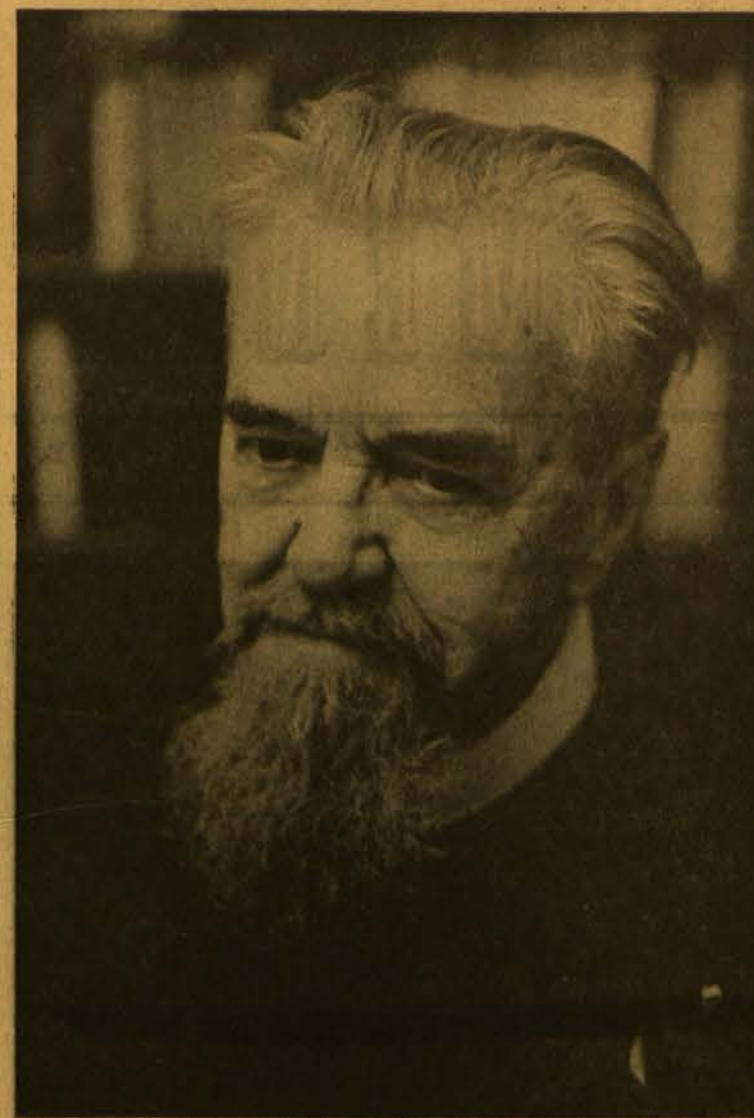
Dail. Adomo Galdikio filmas — vaizdinis, net tapybinis, kaip dailininkui ir tinka. Už jį kalba pa veikslių serijos. Ramunė svečiuojasi dailininko namuose, apžiūri leidinius, komentuoja paveikslus. Paspilpa spalvos, viena spalvinė

simfonija tirpsta į kitą. Kiekviena vis nepakartojamai kita, bet parašas vis tas pats. Dailininko studija, teptukai, dažai, drobės. Čia paveikslai gimsta, bresta, įsėina į pasaulį. Sužinome, kad dailininko įkvėpimo šaltinis yra gamta. Kamera išsina pasivaikščioti su dailininku po netoliese esantį parką, kuriame jis yra praleidęs daug valandų. Pribėga kai mynų šuniukas, kurį jis paglosto. Atsideda pasigėrėti rudenio spalvomis, užkalbina nebaikščią vorę. "Gamta yra mano stichija. Joje gyvenu, ji man medžiaga ir įkvėpimo šaltinis". Ir vėl grįžtame prie paveikslų, lyginame spalvas, kurios, lyg paties dailininko sielos atspindys, gyvena jau daugelyje muziejų ir daugelyje bičiulių pastogiu.

Prof. Juozo Zilevičiaus vardas tampriai surištas su Muzikologijos archyvu. Į archyvą ir krypta kamera. Randame profesorių su Ramune, besėdinčius už stalo ir besišnekučiuojančius. "Esate kompozitorius ir plačios apim-

ties visuomenininkas..." Prof. Zilevičiaus sukurta apie 400 muzikinių vienetų. Pro aparato akį prabėga noneto, kvarteto, okteto, fūgų, kantatų gaidos. Visuomeninės veiklos teįmanoma užgriebti tik pačias viršūnes — Lietuvos Meno kūrėjų draugija, 1-ji drama Lietuvoje, 1-ji opera, pirmo ji Dainų šventė 1924 metais, 32 simfoniniai koncertai, spaudos darbas nuo "Vilties" iki Lietuvių Enciklopedijos, Muzikologijos archyvo organizavimas, tvarkymas. O tas archyvas! Ir Lietuvoje niekas iki šiol nesugebėjo tiek medžiagos apie visą tai, kas su lietuvių muzika vienaip ar kitaip yra susiję, surinkti — plokštelės, magnetofoninės juostos, gaidos, rankraščiai, fotostatai, nuotraukos, vardynas. "Tai nepaprastas lobis, profesoriau. Jūsų vardo muzikologijos archyvas virto rimta institucija, kuriai kiekvienas individualus rinkėjas su pasitikėjimu atiduoda savąsias vertybes". Kamera persikelia į Jaunimo centro sodelį, kur prof. Zilevičius išsisi po darbo archyve. Ir pro mus prabėga visi keturi metų laikai — žiema, pavasaris, vasara, ruduo.

Leonardas Šimutis — tai kovotojo asmenybė. Filmo skriptas nukreipia kamerą į "Draugo" pastatus — Šimutis savo darbo kambarį, rašo, varto korespondenciją, tariasi su bendradarbiais, taiso korektūrą. Toliau Šimutis su vyčių veikėjais; Šimutis ALTO posėdžiuose; Šimutis BAL-

Prel. Mykolas Krupavičius

(Lietuvių foto archyvas)

FO organizatorių tarpe; Šimutis ALRK Federacijoje; Šimutis ALRK Susivienijimo susirinkimuose; Šimutis Vyty, Metrašty, Garse, Rytė.

Prel. Mykolą Krupavičių aplankome jo kabinete Cicerio. Ramunė jį klausinėja apie jo plačią visuomeninę ir politinę veiklą. O čia pasakoti yra tikrai kol Nors prelatas sakosi esąs prozaiku, tačiau prisipažįsta turėjęs vieną sąjonę — padaryti Lietuvą raudoną — mūrinę, raudonų plytų. Kadangi svajonei reikia lyrinio fono, išsename į rugsėjo grožyje pražydusį sodelį. Gatve praeina būrelis vaikų, pamėjęs prelatui, jis nusišypsuoja ir toliau kalbasi su Ramune — žemės reforma, VLIKAS...

Post scriptum. Į šį sąrašą buvo įtrauktas ir PLB pirmininkas Juozas Bachunas. Skriptas buvo baigtas prieš gerą pusmetį. Pagal jį Ramunė atvyksta Bachuno aplankyti automobilį ir Tabor Farmą, randa jį sėdintį verandoje, pasisveikina, pradeda pokalbį. Bachunas aprode kabinėtą su

brangiais prisiminimais suvenyrais, portretais, plačia korespondencija, laiškais iš viso pasaulio. Jiedu išsina pasivaikščioti — Farmos sodai, baseinas, golfo aikštės, svetainė. Ramunė klausosi apie turtingą prisiminimų lietuvišką veiklą Farmoje — suvažiavimai, konferencijos. Grįžta į kabinėtą, užkliūva už lietuviškos spaudos numerį — kiek čia dirbta!

Tiek apie skriptą. Šią vasarą, grįždamas iš Tautinės skautų stovyklos Custer, Mich., užsukau pas Bachuną pasitarti apie filmą. Sutarėme pradėti darbą po savaitės, trečiadienį. Kai atėjo trečiadienis, pasikeitė Bachuno planai. Tą dieną buvo iškviestas į New Yorką PLB seimo reikalais. Sutarėme susitikti kitą trečiadienį. Bet ir ši karta nieko neįsėjo. Jam prireikė išvykti į Dainą. Kai grįžo iš Dainavos, vėl

BANGA

TV, Radio, Stereo, Spalvotom televizijom antenos. Pard. ir taisymas. 2649 W. 63rd St., Tel. 434-0421 Vakaraš skambinti WA 5-3607 P. Rudėnas K. Šimulis

Ofisas 3148 West 63rd Street Tel.: PROSPECT 8-1717 Rezid.: 3241 West 66th Place Tel.: REPUBLIC 7-7868

DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniai uždaryta. Antradieniai ir penktadieniai vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 63-clos ir California. Val.: kasdien nuo 9—3 val. vak. Seštadienį 2—4 val. Trečiadienį ir kitu laiku pagal susitarimą. Ofiso telefonai: 476-4042 Rezid. tel. WALBROOK 5-3048

DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirmą ligonius pagal susitarimą; jei neatsiliepia, skambinti HU 8-3222

DR. ANNA BALIUNAS
AKTŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS, Pritaiko akinius
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v. vak. Seštadieniai 10—1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami sutarus. Ofiso telefonai: PR 8-3229 Rez. telefonai: WALBROOK 5-5076

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9 vak. Seštadieniai 1-5, treči. ir sešt. si susitarus.

jam telefonuoju. Mano dideliu nusteibimui Bachunas aiškiai pasakė, kad nenorės filmuotis. "Aš dar duosiu lietuvių", — buvo jo pasiteisinimas. Girdi, jis gal sutiktų į antrąją "Dvylikos" dalį, bet tik ne į pirmąją. Girdėjau, kad kai susirgo šią žiemą, pasiduodamas artimųjų spaudimui, jis pakeitė savo nuomonę. Bet, deja, netikėtai širdies smūgis išplėšė jį iš gyvųjų tarpo. Mūsų planas taip ir liko neįgyvendintas. Bachuno filmo fragmentas turėjo pasibaigti Tabor Farmos vaismedžių sode, kur Juozas Bachunas, nuskynęs prineikusį obulį, aiškina Ramunei, kad vėlyvas amžius tai nėra be-

jėgė senatvė, bet nunokusi jaunystė. Ši obulį mes rudenį nufilmavome, paskyrę jį Bachuno fragmento pabaigai. Ir mūsų filme dabar liūdnai supasi vienišas nuokė obulys...

● Iš Lietuvos kultūros istorijos V tomas, 238 psl., pasirodė okup. Lietuvos knygų rinkoje. Leidinys serijinis, skirtas Lietuvos kultūros istorijos problemoms nagrinėti. Prieš 2-3 metus rusai jo leidimą sustabdė. Dabar, matyt, jį gerokai "sutarybinus", vėl pradėtas leisti.

● Šimtmečio sukaktį pereinantis metais atšventė latvių teatras. 1868 m. buvo pastatytas pirmasis veikalas.

Ofiso — HE 4-5758.
DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street

Valandos: antradieniai, penktadieniai 2—9 v. Seštadieniai 10—1 p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą

Dr. Ant. Rudoko kabinete perėmė optometristas

DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st Street
Tel. — GR 6-2400

Val. pagal susitarimą. Pirmad. ir ketv. 1—4 ir 7—9; antradi. ir penktadienį 10—4; seštadienį 10—2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-0900.

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALIZUOJASI NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
Crawford Medical Building
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akių serija ir moterų ligos
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670

Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rez. PROSPECT 8-0981

DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKIA
2656 West 63rd Street
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penktadienį 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Seštadienį nuo 1 iki 4 val.

Ofs. Pr 6-6022 Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 6 iki 9 v. v. Seštadienį nuo 9 iki 12 val.; arba susitarus

Ofs. PO 7-0000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 W. 63rd Street

Val.: kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir seštadienį uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLYMPIC 2-1331

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir seštadienį tik susitarus.

Tel. — RELIANCE 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvių gydytojas)
3925 West 59th Street

Val.: pirmad., antradi., ketvirtadienį ir penktadienį nuo 12-4 val. p. p. ir 6-8 val. vak. Seštadienį 12-3 val. p. p. Trečiadienį uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLYMPIC 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išklyrus trečiadienį, Seštadieniai 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penktadienį 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6—8 val. vakar. Trečiadienį, nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. Seštadienį 11 val. ryto iki 3 val. p. p. Ofiso telefonai: RE 7-1168 Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEIMLOCK 6-3545 (Ofiso ir rezidencijos)

Valandos pagal susitarimą

Ofs. tel. PR 8-7775, Rez. PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street

Valandos: pirm., ketv., 6—8 val., antradi. ir penktadienį 1-4 val. Pirmą dieną tik susitarus

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street

(71-os ir Campbell Ave. kampas) Val. kasdien 9—11 ryto ir 4—8 v. v. Seštadienį 9 v. v. — 3 v. popiet.

ASSOCIATE OPTOMETRISTS
Lietuviškai kalba

DR. FRANK PLECKAS, OPT.
3424 W. 63rd St., GR 6-7044
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Valandos pagal susitarimą
Uždaryta trečiadieniais

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS

Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7097
5159 So. Damen Avenue

Valandos: 2—9 val. p. p. Išklyrus trečiadienį

Telef. 423-2660

DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 So. Kedzie Avenue

Val., pirmad., antradi., ketvirtadienį ir penktadienį 8 v. r. iki 9 v. v. Trečiadienį Seštadienį 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street

(Tel. 737-2290 ofiso ir rezidencijos)
Pirma ligonius tikint susitarus — (By appt.)

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLES IR PROSTATO CHIRURGIJA

Ofisas 2454 W. 71st Street
Val.: antradi. nuo 2—5 popiet. ketvirtadienį nuo 6—8 vakaro

Ofiso telefonai: 776-2880
Rezid. telefonai: PR 6-9730

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill

Kabineto tel. 487-2030
Namų tel. 839-1071
Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RELIANCE 5-4410
Rez. GROVEHILL 6-0617

Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakaraš pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas — 925-8296

Valandos: 2—8 v. v., penktadienį 10—12 v. r., 2-8 v. vak. Seštadienį 1-4 v. vakaro. Seštadienį ir trečiadienį uždaryta
Rezid. tel. WA 5-5009

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS

Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROSPECT 8-1233

Ofiso val.: Pirm., antr., Trečiadienį ir penktadienį 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Seštadienį 2—4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street

Pirmą dieną ligonius tik susitarus
Val.: 2—4 p. p. ir 6—8 v. vak. Trečiadienį ir seštadienį uždaryta

Telefonas — GROVEHILL 6-2823

DR. A. VALIS - LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALIZUOJASI AKUSERIJOJE IR MOTERŲ LIGOS

2524 West 69th Street
Valandos: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. vak. Seštadieniai 1 iki 4 val. Trečiadieniai uždaryta.

Tel. PROSPECT 6-9400

DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE

6648 So. Albany Avenue
Val.: pirm., antradi., ketv. 6—8 val. vak., penkt. ir seštadienį 2—4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150

DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street

Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Trečiadienį Seštadienį pagal susitarimą

Ofiso tel. 767-2141, Namų 686-4859

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road

Val.: pirmad., antradi., penktadienį 1-4 ir 6-8 v. v., ketvirtadienį 6-8 v. vakaro. Seštadieniai 11-1 val. popiet.

Kultūros temomis kitur

Apie kompoz. Darių Lapinską Lietuvoje

Vilniuje leidžiamas mėnesinis žurnalas "Kultūros barai" 1968 m. gruodžio mėn. Nr. 12 atspausdino žymaus tenykščio muzikologo Vytauto Landsbergio straipsnį, plačiau nagrinėjantį mūsų kompozitoriaus Dariaus Lapinsko kūrybą. Straipsnis iliustruotas D. Lapinsko nuotrauka, "Karaliaus Mindaugo" kantatos partitūros dviejų puslapių nuotraukomis ir Aldono Stempūžienės — Dariaus Lapinsko plokštelės aplanko nuotrauka.

Vytautas Landsbergis savo rašėte ten apžvelgia Dariaus Lapinsko nueitąjį kelią ir paseka jo muzikinės kūrybos raidą. Plačiau apsisotijama prie jo liaudinių eiklų "Mergaitės dailios" ir "Ainių dainų". Anot rašančiojo: "Ainių dainose" kompozitorius eina žymiai toliau, subtiliai modifikuodamas senas liaudies melodijas, palydėdamas jas laisvomis instrumentų improvizacijomis. Tuo būdu išgautas betarpiškumo ir intymumo jausmas, permeta amžių ilgumo tiltą tarp šiuolaikinio muzikos skambėjimo ir kažkokios labai senos gamtos vaikų pasaulėjantų, psichologijos. Lygia greta Lapinsko Ainių dainos tartum atspindi šiuolaikinio meno tendenciją — ne dubliuoti, išreikšti, transformuoti ar atimti gamtą, bet ją papildyti. Kas gali žinoti, ar ne analogiška estetika lydėjo seniausių mūsų liaudies dainų gimimą? Gerai jas suprasti tegali lietuviai, ir tai, išgirdęs kur jaukusios, kuomet dainininkas neprašytas, neliptas, pats sau dainuoja" (M. K. Čiurlionis).

Toliau Vytautas Landsbergis, rašydamas apie Lapinsko kantatas bei operas, ilgiausiai apsisotija prie Chicagoje atliktos kantatos

"Karalius Mindaugas". Kaip žinome, ši kantata drauge su viena veiksme opera "Maraš" buvo įkūnyta Kultūros kongreso dienomis 1967 metais. Vietinė kritika čia labiausiai dėmesį atkreipė į "Maraš". "Karalius Mindaugas" tuo būdu tapo "Maraš" lyg ir nustelbtas. Mūsųose buvo kalbama daugiausia apie "Maraš", kantata lyg ir aplenkiant arba vos tik užsimenant. Tuo tarpu Vytautas Landsbergis savo straipsnyje "Maraš" tik sumini, visą dėmesį skirdamas kantatai "Karalius Mindaugas". Štai kiek ilgesnė ištrauka iš Vytauto Landsbergio muzikinio kantatos "Karalius Mindaugas" vertinimo:

"Kantata Karalius Mindaugas, kurios tekstą parašė poetas Kazys Bradūnas, turi sąlyginį scenovaidį, grupėmis išdėstomą chorą ir solistus veikėjus "kaip statulus ant pjedestalo", tam tikrą "muziejus" atributiką, tarp kurios vaikšto Turistų vadovė, užgaudama koki senovinį muzikos instrumentą, paaiškindama — štai kryžius su valdovo krikšto data, štai kalškas kardas, kurio rankenoje įbrėžta 1253 — vainikavimo metai. "Karalius gi vainiko čia nerasi — jis dinga amžius kaip dyasia". Toliau — vyksupo Kristijono žiedas, neįveikiamos Voro tos modelis, sukilusių prieš vokiečius natangų laiškas. "Nuojos Mindaugas tik rado kartuves prie Manto ir Nomedos kapo, bet kilpa kartuvių pasimė j Lietuvą. Su ta virve jis plaukdavo save krikščionių atgailos dienom, su ja nuplaukdavo ir žemę pagonių keršto apeigų".

Vis tai cezūriniai "spektakliniai" intarpai tarp nuosekliai vystomos muzikos epizodų. Esminė,

intymiąją autorių liniją veda Pasakotojas, kurio asociacijose, prisiiminuose ir mastymuose senai be raščiai tėvai beveik artimesni karaliaus Mindaugo laikams, nei dabarčiai, o Mindaugo likimas, gaubiamas krikščionių legendų nuotrupų ir pagoniškų užkeikimų ("angis atgis duobės dugne balta ugnia"), meta šlovės ir lem ties atspindį į tūkstantmetį tautos kelią. Už ką meldeisi tu vainikavimo valandą? Kurie dievai laikė tave sūnum vienatiniu šiaurėje? Ir choras: "Mes ieškom protėjų?"

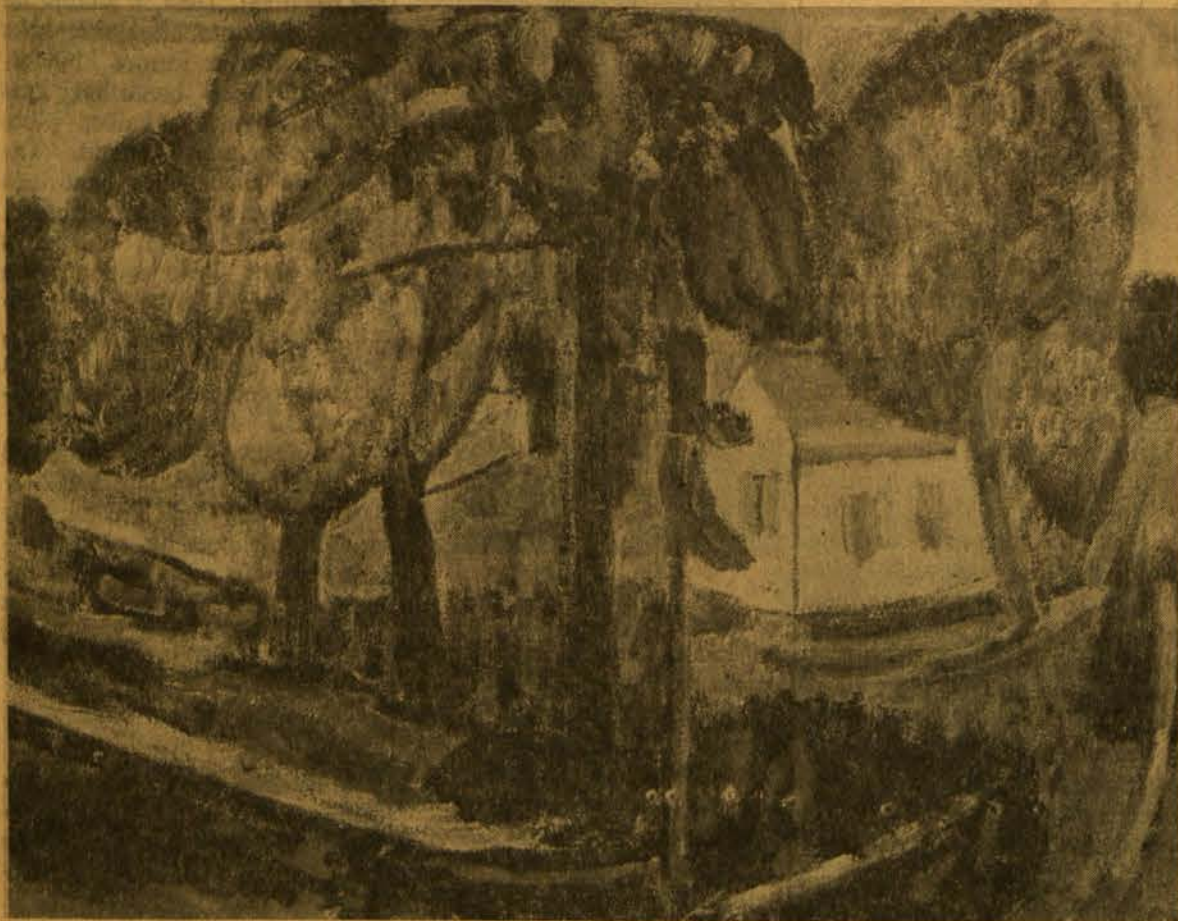
vių dyasios, mes ieškom protėvių žemės...". Jei čia suformuluota pagrindinė veikalo mintis, tai iškyla gana pozityviai, tarsi ankstesnės Lapinsko kantatos antitezė — ten skaudžiai guostasi Algimanto Mackaus eilėmis: "Mes kalbame nykstančiais žodžiais merdincios mūsų kalbos..."

Dvi pastarosios kantatos ir "Maraš", įkūnytas totalinio teatro pramonėmis, atskleidė Lapinsko talentą bei polinkį kurti ne tik muziką teatrui, o tiesiog savąj teatrą. Lapinskas čia ir dramaturgas, ir dirigentas, ir režisierius. Bet pirmiausia vis dėlto — kompozitorius. "Mindaugo" partitūra — ne tik iliustrata, bet ir puikiai organizuotas, atseiktas, ryškus dramatinės muzikos veikalas, kurio būtų įdomu klausytis ir iš plokštės. Pasakojantys, dainuojantys, aidai niūniuojantys aktoriai ir solistai, kalbantys ir dainuojantys chorai, neapibrėžtos sudėties orkestras, kuriam pavedami tik du dinaminiai, natomis nekonkreizuoti akcentai veikalo pradžioje ir pabaigoje. Nemaža epizodų, kur dainuojamasis muzikinis tekstas irgi nepilnai apibrėžtas, paliekant laisvę choristų ir solistų improvizacijai. Antra vertus, tie vadinamosios aleatorikos elementai apriboti aiškiaus dramaturginio uždavinio ir organiškai įjungti į formos visumą. Melodijos išvedamos iš

"Jūs klausiate, kur gi yra karaliaus kapas, — susigražina klausytojus Turistų vadovė. — O tai būtų tolimai kelionė... Ir kaip karalių atpažinti, kai ten, vėlyvuojuose, sėdi visi vienplaukiai, bet vainikų..."

"Jei susidomėtu šiuo veikalu mūsų muzikiniai kolektyvai, būtų įdomu išgirsti Mindaugą ir Lietuvą", šitokia sugestija Vytautas Landsbergis ir baigia Lapinsko kantatos "Karalius Mindaugas" aptarimą.

kr.

Viktoras Vizgirda Baltas namas (aliejus)
Iš Lietuvos dailės instituto parodos Čiurlionio galerijoje, Chicagoj

Žvilgsnis į Lietuvių dailės institutą

Jo narių parodos Čiurlionio galerijoje, Chicagoj, proga

BRUNO MARKAITIS, S.J.

Kvietimas į jubiliejinę Lietuvos dailės instituto parodą sako, kad ji atidaroma šį šeštadienį, vasario 15 dieną, 7 val. 30 min. vakaro Čiurlionio galerijoje augsinei Lietuvos nepriklausomybės atgavimo sukakčiai paminėti. Joje dalyvauja 19 dailininkų (18 Instituto narių), kurie atstovauja įvairius stilius ir technikas: Akstinas, Augius, Bakis, Dargis, Daugvila, Ignas, Jameikienė, Kasulis, Kaupas, Kiaulėnas, Kurauškas, Petravičius, Ratas, Vaičiaitis, Valeška, Valius, Vienožinskis, Vilimas ir Vizgirda. Iš jų 5 jau mirę, būtent: Akstinas, Augius, Kiaulėnas, Vilimas ir Vienožinskis.

Ne vienas, tur būt, sustos ties Vienožinskiu ir prisimins, kad iš jo studijos Lietuvoje išėjo gausios būrys labai pajėgių ir labai brandžių dailininkų, kad jis Lietuvos vaizdiniam menui atidarė langus į Vakarų Europos meną, į įvairias idėjas, sroves ir stilius, kurie anais laikais judino ir dominavo meninėje pasaulyje. (Štai priežastis, kodėl, jo kūrinių įtraukti į šią parodą). Jo mokiniai, persiėmę mokytojo meninėmis

mintimis, nusistatymu ir pažiūromis, įnešė į Lietuvos vaizdinę kūrį daug naujovės, pažangos, net avangardizmo, žodžiu, tų elementų, kurie būtinai reikalingi pažinti, išreikšti ir įforminti laiko dvasiai.

Kai kurie iš Vienožinskio buvusių mokinių, atsidūrusių karo metu Vokietijoje, ir toliau ėjo mokytojo pramintais takais. Susibūrę Freiburge ir pasikvietę pažėgesnius jaunuosios kartos dailininkus ir skulptorius, jie įsteigė Lietuvos dailės institutą. Tai buvo prieš 21 metus. Pagrindiniu tikslu buvo užsibrėžta puoselėti Lietuvos meną už tėvynės ribų ir per meną garsinti Lietuvos vardą. Institutas, ar per savo organizaciją, ar per paskirus narius, pats pirmasis užsienyje pradėjo organizuoti parodas, parodydamas lietuviškąjį meną ir pristatydamas lietuvių menininkus Vakarų Europai. Jau pirmaisiais Instituto gyvavimo metais VLIKAS pasky-

metams pertraukė Instituto veiklą. Bet 1950 metais Chicagoje įvyksta pirmasis Instituto narių suvažiavimas, kuriame nustatoma tolimesnės veiklos gairės, atsižvelgiant į naują aplinką, naujas gyvenimo sąlygas, galimybes, bet taip pat ir ribotumus. Instituto nariams išsiskyrus Amerikoje, Kanadoje, Australijoje ir Europoje, kolektyvinė veikla vargiai bebūvo įmanoma, ir jai būtų reikėję stambių lėšų. Nariams buvo pasiūlyta, turint omenyje pagrindinį Instituto tikslą, jo siekti individualiomis pastangomis. Buvo stipriai pabrėžtas reikalingas susikaupti individualiai kūrybai ir individualiai veiklai.

Beveik po 20 metų tenka noriai pripažinti, kad individuali Instituto narių veikla ir kūrybiniai rezultatai, siekiant pagrindinio tikslo, yra įspūdingai vaisingi. Nežiūrint gyvenimo svetur, nepaisant labai sunkių sąlygų, sukurta svariai vertingų kūrinių, užimtos reikšmingos pozicijos meno pasaulyje. Visos narių eilės paveikslai, grafika, raiziniai, keramika, skulptūra, mozaika ir vitražai atsidūrė didžiųjų pasaulio miestų muziejuose, galerijose, bažnyčiose, viešose pastatuose ir privačiose kolekcijose.

Vienas didžiausių Lietuvos dailės instituto nuopelnų yra, bene, tas, kad jis sugebėjo apjungti didelį skaičių pajėgiausių lietuvių

Adolfas Dargis Šventoji apeiga

Vytautas Ignas Piešinys

dailininkų, kurie buvo ne tik produktyvūs savo vertingose kūrybose, bet kurie ėjo su laiko dvasia, ieškojo naujų kelių, nebijojo net avangardinės naujovės ir drįso leisti į naujus kūrybinius nuotykius tiek medžiagos, tiek stiliaus, tiek formos prasme.

Būtų labai gera ir naudinga, jei kas su didesne kompetencija ir žymiai plačiau supažindinti lietuviškąją visuomenę tiek užsienyje, tiek Lietuvoje su Lietuvos dailės instituto ir jo narių kūryba, laimėjimais ir įnašu tiek į lietuviškąjį, tiek į pasaulinį meną.

Mat, ši jubiliejinė paroda Jaunimo centre tik ribota dalimi atskleidžia Instituto narių meninį pajėgumą. Kaip minėjom, nariai pasklidę po visą pasaulį. Dideli nuotoliai reikalauja didelių lėšų tiek kolektyvinių parodų organizavimui, tiek kūrinių, ypač stambesnių, transportui.

Bet ir šis dalinis žvilgsnis atskleidžia ir naują dimensiją, ir prieidinę tikrovę, ir įtikinantį įrodymą, kad kur daugiau talento, ten daugiau kūrybos, ir ta kūryba, bent daugumoje, yra vertinga ir išpūdinga.

Opera, prieš kurią pats karalius supasavo

G. B. Pergolesi "Ponią tarnaitę" Chicagos scenoj pasitinkant

Retai kuris muzikinis kūrinys turi tokią įdomią istoriją, kaip G. B. Pergolesi "La Serva Padrona" (Ponią tarnaitę). Mat, jai ir pats Prancūzijos karalius kurį laiką priešinosi, bet... galų gale ją — kaip ir tas operos vaizduojamas turtingas viengungis — supasavo. O ir buvo dėl ko supasuoti.

Ši gaivių arijų trumpa komiška opera buvo sukurta talentingo 23 m. amžiaus italų kompozitoriaus Giovanni Battista Pergolesi. Pirmą kartą pastatyta 1733 m. Neapoly, ji tarnavo poilsingam juokui sukelti, kaip įtarpas tarp ilgos rimtos operos da-

liu. Vėliau ją vežiojosi populiarių dainininkų grupės, besibastydamos iš vieno Italijos miesto į kitą. Išvežė ją ir už Italijos ribų. Taip ji aplankė Dresdeną (1740), Vieną (1746) ir Paryžių (1746). Viskas praėjo be ypatingesnio atgarsio: iki tol niekas ant jos "ne užmetė" nei nuostaba susižavėjusių akių, nei melodingais garsais užburto dėmesio.

Tada 1752 m. Paryžiuje atsitiko kažkas netikėto. Ši opera buvo vėl statoma Prancūzijos sostinėje vienos italų trupės... ir dėl jos kilo baisus triukšmas... muzikinės kritikos karas, vadinamas "La Guerre des Buffons". Viena, užriestasių didžiųjų grupė, remiama paties karaliaus, peikė tą itališką "skurdeivos triumfą iškeliantį šlamštą" ir gyrė tik "grynas" prancūzų pakilias tragedijas; kita, vadovaujama Madame de Pompadour, užstojo šį importuotą deimantuką, kaip išraišką "naujojo galvojiimo", garbinančio a la Rousseau natūralų žmogų ir randančio tikrą žmogišką vertę tiek nuoširdžiam kaimiety, tiek paprastoj tarnaitėj.

"Ponią tarnaitę" atsirado prancūzų dėmesio centre... Po pirmojo sekė dar bent 100 spektaklių... iki tol, kol karaliaus frakcija ištrėmė italus dainininkus.

Bet "Ponią tarnaitę" prancūzus jau buvo užbūrusi... Jie ėmė laikyti ją sava. Išvertę prancūzų kalbon, ėmė patys dainuoti. Kuo toliau dainavo, tuo labiau žavėjosi jos banguojančia muzika. Opera ėmė plisti po visą Prancūziją... Karalius supasavo... Tarnaitė tapo ponija...

Nuo to laiko "Ponią tarnaitę" ėmė karaliauti — ne tik Prancūzijoje, bet ir kituose Europos kraštuose. Savo muzikos gyvumu ji nustelbė tūkstančius panašaus žanro kūrinių ir tapo vienintelė klasikinė iki šių dienų išlikusi ir tebestatoma "Opera comique".

Kaip tokia, ši opera pirmą kartą ims karaliauti ir Chicagos Lietuvių Jaunimo centro scenoj "Laiškų Lietuviams" parengime kovo 8 d. Sopraną partiją atliks Dalia Kušėnienė, boso — Vytas Nakas. Režisuoja ir vaidybinių partijų atliks akt. Juozas Valentinas. Libretą į lietuvių kalbą išvertė ir muzikiniai solistas ruošia Izabelė Motekaitienė. Akompanuos Manigirdas Motekaitis. Gros styginis kvartetas. Dekoracijas ruošia J. Daugvila; kostonių škieus — N. Baniene. K.

• Juozas Siparis, žinomas aktorius, po Sibiro tremties tebegyvena Vilniuje. Vasario 26 d. jis švęs savo 75 m. amžiaus sukakčią.

• Estų grafikos paroda buvo suruošta Kaune, M. K. Čiurlionio galerijoje.

Valpurgijų naktys

Iš spaudai paruoštos knygos "Milfordo elegijos"

Jonas Aistis

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

Niekas negalėtų užginčyti to fakto, kad paskutiniame posėdyje Smetona nebuvo vienas, ir lygia dalia nebuvo vieni tautininkai valdžioje. Visi atsiminimų aiškinimai yra nei daugiau, nei mažiau, kaip tik paprastas išsiskėnijimas.

Neginta Lietuvos žemė bus per amžius mūsų tautos gėda. Jos nepateisins memuarinė literatūra. Priešingai, tikrai parodys valdančiojo sluoksnio menkystę. Tebūnie pasakyta dar viena karti tiesa, kad tie atsiminimai labai žemo lygio literatūrinė ir pilietinė prasme. Jei mes tikrai tiek galios turėjome, tai visai nenuostabu, kad taip įvyko. Ir tai bene bus liūdniausias puslapis visoje šioje istorijoje.

Turint prieš akis pasipriešinimą, kyla klausimas, kada reikėjo priešintis. Mano šventu įsitikinimu reikėjo priešintis lenkams. Tiesa, diplomatinis santykių užmezgimas lyg būtų ir silpnas motyvas karo veiksmams pateisinti, bet ultimatumas yra jau smurto veik-

mas ir į jį reikėjo visu rimtumu reaguoti. Reikėjo dėl to, kad kompromisas valstybės gyvybiniuose reikaluose veikia tautą ir veda į defetizmą. Tasai pasipriešinimas būtų padėjęs tinkamai spręsti kitus laipsniuojančius tautos negandus: Mažąją Lietuvą ir pačią nepriklausomybę...

Žinoma, buvo rizika net ir pačią nepriklausomybę prarasti porą metų anksčiau. Bet net ir blogiausiu atveju tauta būtų jautusi, jog yra bandžiusi atlikti savo įžadus. Jei kiti įvykiai būtų rutuliojosi, kaip jie rutuliojosi, tai visai kitaip būtų mus traktavę vokiečiai, o ir tie patys rusai.

Bet buvo galimybė ir atsispirti... Lenkai paskutine minutę galėjo suabejoti. Jie turėjo tada sunkumų. Sako, kad sąmoningesni ukrainiečiai būtų kovoję lietuvių pusėje.

Čia visa atsakomybė krinta prezidentui ir jo kariuomenės vadui. Pastarasis atkalbėjęs nuo priešinėsi prezidentą kariuomenės ne-

paručšimu... Kitoje atsiminimų vietoje buvęs kariuomenės vadas betgi rašo: "O Lenkijos ultimatumo metu, kada per lenkų organizuotas demonstracijas Vilniuje ir kitur buvo šaukiami: "Maršale, vėsk į Kauną", kas privertė Rykantų apylinkėse sutelktas lenkų divizijas atsakyti nuo karo žygio iki Nemuno pozicijų? Ar tik ultimatumo priėmimas?" (Kovose dėl Lietuvos, 2 t., 60 p.). Čia reikia, žinoma, pagal buvusį kariuomenės vadą suprasti, kad lenkų sutelktos divizijos pabūgo jo paruoštos ir vadovautos Lietuvos kariuomenės. Iš to sektų, kad lenkai apie Lietuvos kariuomenę buvo daug geresnės nuomos negu kariuomenės vadas...

Lietuvos kariuomenės generalisimas dideliu kuklumu nepasizymi. Savo atsiminimus pavadinęs Kovose dėl Lietuvos, bet iš 1392 dvitomo puslapio tik penkiasdešimt galima toms kovoms priskirti, o visa kita — vienos pagyrų pabiro... Tikras miles gloriosus (karys pagyrimas)...

Apie 1935 m. "Literatūros naujienų" redakcijoje dingio mano ilgokas rašinys, pavadinamas Ašaros. Jame tada buvo liečiama vienas kitas dalykas, kuris štai ir čia atgyja ne užėjusiomis žaizdomis ir nenusilupusiais žaizdais. Be kita ko, ten paminėjau epizodą apie nusigėrusį ir iš koto išvirtusį Vyčio kryžiaus kavalierių...

Vytauto kalno ažuolines šventadieniais rinkdavosi marga Kauno liaudies pasivaikščiojti bei pasilinksinti. Taip vieną šventadienį su būriu draugų ėjau per tas vaikštynes į Mickevičiaus slėnį. Visų mūsų dėmesį atkreipė pusamžis žmogus pagal armonikos taktą

solo šokas kažkokį nematytą šokį. Jis buvo pabrizgusiom ir per kelius išlėtusiom kelnėm, išgverusiais batais, suveltis plaukais, dėmėtu ir prairusiom siūlėm policijos uniformos švar ku, bet ant jo krūtinės šokinėdami žvangėjo du Vyčio kryžiai ir dešimtmečio medalis...

Vakerop, grįždami iš slėnio, matėme savo žmogų labai nedidvyriškai aukštiešniškai gulintį su savo kryžiais ir medaliu. Vienas mano draugu pasipiktino ir buvo beinas ieškoti policijos, kad neniekintų viešoje vietoje Vyčio kryžių... Aš jį sulaukiau sakdamas:

— Vyruti, nesiskubink! Jis tuos kryžius ne loterijoje laimėjo... Jam dabar pasilsės visos vietos Lietuvos žemėje priklausos...

Netrukus vienas pasukau į Aukštaičių gatvę ir pradėjau garsiai kartoti Victor Hugo Oceano Nox... Combien de marins, combien de capitaines (Vandenyno naktis... O kiek tu jūreivių, o kiek tu kapitonų)... Kiek būsimų ra šytojų, kiek būsimų mokslininkų, kiek būsimų diplomatų... nepriklausomybės dienomis nusinėšė ta vandenyno, atsiprašau, alkoholio banga... ir kienas nėra to fizinio ir moralinio nusigymimo taip pavaizdavęs, kaip Petras Tarulis savo apysakų rinkiny "Žirgeliai padebesiais"...

Tame savo rašinyje ieškojau priežasčių, kodėl tiek jaunų ir daug žadėjusių paslysdavo ir žūdavo, nors mokyklos suole ir vėliau rodė didelio susitvarkymo, didelio darbštumo ir didelės ištvermės. Turėjo būti šis tas gero kaip patręšęs mūsų būtyje. Štai kad ir tasai Vyčio kryžiaus kavalierius. Turėjo būti patriotas. Buvo narsus, reiškia rizikavo savo gyvybe. Kas jis buvo? Paprastas, elinis karininkas? Karininkas? Turėjo tarnybą? Nelaimė?

Paprastas bodesys? Bet neatsilaikė žmogus ir pasileido likimo pakalnėn? Subiaurojo Dievo paveikslą žmoguje... Gal būt. Bet mes nežinome, kodėl... Andai buvau linkęs pakaltinti laiką, nes jis dažnai neturėjo polekio, neturėjo turinio, neturėjo gilesnės prasmės. Toną ir tada duodavo lengva muzika, tušti farsai. Dau giui atrodė, kad visada taip buvo ir visada taip bus. Draugai poetai anuos laikus kartais pavadindavo "puota maro metu". Ir ne vien tie, kurie visur ir visuomet viską smerkė. Priešingai, tie, kurie smerkė, skubėjo pasinaudoti visais prieinamais gyvenimo patogumais. O buvo ir tokių, kurie patys netikėjo, o kitus labai lengvai įtarė ir kaltino...

Kai paskelbiau vieną savo elegijų, pavadinimą Niekšybė, atsiliepė tokia aibė žirklių, jog man staiga akys atsivėrė: netikė žmonių veiksmų buvo teisinami... Jei žmogus yra "garbingas", tai visi jo veiksmams eipo turi būti garbingi. Gal būt geras ir garbingas hidrologas, bet visai nerimtas politikas, galvoju, bet, pasirodo, mano labai klysta. Harunal-Rašidas apie savo imaną yra taip pasakęs: jis visur mėgsta savo nosį kišti, bet tik ne į koraną. Tur būt, labai malonu rodyti sumanumą ten, kur nesi kvalifikuotas...

Galvojau, kodėl politikoje gudrumas yra svarbiau negu išmintis... Aišku, kad beveik natūralu nesilaikyti moralės ir taurumo...

Politika suabejojau, būdamas devynerių metų! Niekad neužmiršiu tos saulėtai vėjuotos vėlyvo pavasario dienos, kai aš vieną vienas buvau paliktas plyname lauke su galvijais ir arkliais. Visi trys arkliai staiga išsi-

(Nukelta į 4 psl.)

Valpurgijų naktys

(Atkelta iš 3 psl.)

pančiojo ir pradėjo siautėti, kaip ir tas vieškelio smėlį nešiojantis vėjas. Vieškelio ejo žmogus... Prieš vėją ir smėlį. Tas žmogus buvo politikierius, kuris man, užuot padėjęs, pradėjo politikuoti. Politikierius buvo geras, noriu pasakyti — guvus demagogas... Taip geras, kad man į jį panašūs visi geri politikieriai. Asmeniškai jis man nieko blogo nepadarė, kaip man nepadarė nieko blogo visi kiti mano sutikti politikai...

Šioje elegijoje norėjau pasvarstyti dvi naktis: paskutinę gardiniško seimo naktį, kai buvo laidojama Lietuva — Lenkijos jungtinė valstybė, ir naktį, kai buvo palaikoma nepriklausomybė. Ir vienu ir antru atvejais veiksmas vyko naktį. Yra šioks toks panašumas tarp tų dviejų naktų, nors gardiniško naktis sankcionavo antrąją jungtinės respublikos padalinimą, o kauniško naktis tiksliai nutarė nesipriešinti. Panašu, kad abiem atvejais buvo rusų kariuomenė krašte... Tai reiškia, kad abiem atvejais buvo laidojama valstybė iš anks to ir pamažu.

Mūsų politikai dažnai cituoja rusų sutartis. Asmeniškai patariau visiems ateities politikams ir valstybininkams niekad nesirašyti sutarčių su rusais, nes man būtų labai įdomu žinoti, ar yra buvusi bent viena rusų sutartis su kaimynais, kurios rusai bet kada istorijoje būtų laikę tada, kai jie turėjo galią ją sulaužyti.

Vakaru pasaulyje prie didelių vienetų galėjo tūkstančius metų išlaikyti mažos valstybės ir tautos... Rusai visos savo gausios tautos klastingai ir niekšingai nukariavo ir naikino ir tebeina... Niekas Rusijai nebuvo šventas. Panslavizmas buvo paprasčiausias kės lą į slavų seseriškas tautas...

Pasitūriškite, kaip niekšingai šiandien rusai elgiasi su čekais. Vienintelė tautybė, kuri nuoširdžiai rusofilė. Čekai buvo nuoširdžiai rusofilai tik dėl to, kad neturėjo bendrų su rusais sienų, tai yra, rusų betarpiškai nebuvo pažinę...

Mums baisus ne komunizmas, bet niekšingai nuogas rusų kolonializmas. Su juo reikia kovoti, jam reikia visomis išgalėmis nepasiduoti (O vis dėlto manytume, kad mums nevertėtų "nesidomėti" ir komunizmu. Dauguma tautos, o tikrai ir pats Jonas Aistis, laisvo pasirinkimo atveju, valstybei rinktųsi šian dieninės Danijos, bet ne šiandieninės Albanijos santvarką. Red.)

Man visada vaidenasi Brolių Karamazovų romano prokuroro vizija apie Rusijos patrakusią troiką, kurią reikia sulaukyti. Ja, manau, geru momentu gali suvaldyti pačios rusų engiamos ir naikinamos tautos.

Netikėkite jokia svetima pagalba. Gelbėkitės patys. Tai yra pati patikimiausia pagalba. Laisvėjimas eina ir eis. Jo nesulaikys čekistų teroras.

Brežnevas kruvina ašara pravirko, kai čekai kritiškai atsiliepė apie čekistus... Nėra abejonės, kad Brežnevo įpėdiniais bus daugiau progų kruvina ašara žliumbti. Bet istorija ne stovi vietoje. Ar čia seniai buvo gąsdinama komunistiškojo pasaulio monolitiškumu. Šiandien tasai monolitas skeldėja ir yra tokiomis gabalais, kad buvusios komunizmo Mekos valdovams nugaros pagaugom eina...

Kodėl? O todėl, kad tasai didelis ir kruvinas griozdas buvo stotomas ant melo pamatų. Vadinamoji lenininė tautybių politika buvo ir yra piktžodžiaujantis melas. Rusai užmiršo seną žmonių priežodį: su melu toki nueisi...

Kaip kadaise Kartagena, taip dabar Rusija turi būti sunaikinta. Šiandien vėl Rusijai gresia kinų jungas... Visos engiamos tautybės turi būti pasirušios atsikaitimui. Rusija nėra Vakarų problema, bent ji jų problema nebuvo. Rusiją turi pasirušinti naikinti amžius skriaustos ir naikintos mažumos. Jų yra šventas reikalas to koloso griuvimu ir sunaikinimu pasirūpinti.

Ar čia taip seniai buvo planuota ir tikėta komunizma tapsiant pastovia valstybės forma. Nepaėjo nė pusės šimtmečio ir te tau dytlekis. Komunizmas praeis, o liks didžiurusiškas deržimordiškas...

Artėjant įvykiams, manau, kiekvienas turėtų pagalvoti, kad niekas nežino nei dienos, nei valandos, kada tasai kolosas grius. Gali praeiti pora, kaip ir pora dešimtų metų, gal net ir geriau, kad tai įvyktų kiek vėliau, bet tai valandai jau šiandien reikia ruoštis: ne tada laikas kurtis lakinti, kai jau briedis pakeltas ant kojų...

Ką reiškia nepasiruošimas įvykiams, turime aibę pavyzdžiui. Bene gražiausias pavyzdys — paskutinis posėdis, palaikojęs nepriklausomybę. Jei būtų visas dvidešimtmis skirtas sutikti toms lemtingoms valandoms, tai būtų laiko per akis padaryti sprendimą ir reaguoti, o kai nebuvo į tai rimtai žiūrima, tai galutinioje išvadoje niekas nekaltas ir visi teisūs. Kad būtų buvę nesitvėrianti iš demokratinės institucijos-seimo, tai ir vadinamam liaudies seimui būtų nepatogu buvę diktatūrinio bū-

du balsuoti, tai yra, laužyti tradicijas. Man gaila tų žmonių, nes jie visi jautėsi atliekį pareigą savo tėvynei pagal savo išmonę ir išgales, bet dar labiau gaila tų, kurie, likę vietoje, turėjo tą didžiąją skolą atlyginti iki paskutinio skatiko...

Gardino seimas truko penkis mėnesius ir šešias dienas. Visi jo dalyviai, nors buvo papirkami (Lietuvos atstovai po 200 dukatų, Lenkijos — po 500 dukatų), nors buvo apsupti kariuomenės, bet laikėsi, galima sakyti, didvyriškai ir pasakė tiek patriotinių kalbų, kaip, gal būt, niekad savo istorijoje, bet, deja, jau buvo šaukštai po pietų. Per tuos penkis mėnesius jungtinės respublikos didžiūnai mokėjo šimto penkių dešimtų metų skolą...

Kiekviena diena, kaip įnai bebūtų pilka ir kasdieniška, yra svarbi tautos ir valstybės gyvenime. Ja reikia sutikti taip, lyg tai būtų pirma ir paskutinė diena.

Praeitį yra praeitis. Ja galima pasidžiaugti. Iš jos galima pasimokyti. Bet ir čia reikia žinoti, kad istorija nesikartoja. Kartojasi klaidos, tautos charakteris eina ta pačia kryptimi, nes žmonių būdas nesikeičia, jis tiksliai savo rėmuose ir vėžėse kartais pakyla, kartais nukrinta... Praeitį yra įstangos atsarga arba trūkumas...

Ir šiandien mums veiksniai, gali sakyti, kartoją bendruomenę gali būti rami, yra kas Lietuvą vaduoja...

Ką besakyti. Esame be valstybės, be tautos, susiskaldę emigrantai. Savo tarpe gudrūs ir smarkūs, lyg tos mano suminėtos senio Kurso marčios. Niekas mūsų nevaržo, niekas mūsų neriboją, darome, ką išmanome.

Bendruomenė turi būti dinamiška, lanksti, ne atsirėmusi į inertiškus principus ir dėsnius. Praeitį, nors įnai ir kažin kaip būtų dinga ir brangi, reikia priimti kaip kažką neto bulą ir neišbaigtą, kas mums pagal teisę ir prievolę reikia išstobulinti ir išbaigti. Būtų dar geriau, jei į praeitį žiūrėtume, kaip į Sodomą-Gomorą, į kurią negalima ne tik grįžti, bet dargi atsigrįžti, kad ir mums nenutiktų tai, kas nutiko Loto pačiai. Istorija būna pažinti kiekvienam, nes iš jos galima pasimokyti, kokie sprendimai ir veiksmai yra naudingi tautai ir kaip klaidų išvengti, bet jokiu būdu įnai neturėtų mums žadinti nei didybės manijos, nei menkavertiškumo komplekso, nes ta pati tauta vienu momentu gali rodyti antgamtinio gyvastingumo, o kitu momentu gali pasiekti visišką sugniužimą...

Tarybiniai pareigūnai verčia lietuvius pionierius kartoti prieš dvidešimtaštonerius metus nukaltas kalbas: "taip imanoma tik tarybinės santvarkos laikais" ir "buržuaziniai metai liko tik tuščiomis svajonėmis". Ta nuobodžiuko pasaka, ta tarybinė šeina katarinika kretininiai ateinančias kartas, kurioms tarybiniai laikai turi būti geri tik dėl to, kad jie žiugždoms ir niukoms geri. Tuos dalykus imkime ne iš buržuazinio, bet iš pionierinio matymo taško. Kas čia, jei ne akligatvis? Negyvoji ir gyvoji gamta su laiku stengiasi užgydyti visas žaizdas ir išlyginti visus randus, o čia ir po tiek metų jaunimui stengiamasi senas žaizdas krapštyti, kad jos pūliuotų ir dvokytų ne praėjimui, kuri visada ir visiems nusi-džo palankiom spalvom, bet čekistų tamsu-mu ir juoda sažine.

Ne buržuazinių nacionalistų spauda, komjaunimo organas "Jaunimo gretos" rašo, kad tarybiniai darbuotojai verčia senų kapinių akmeninius kryžius ir deda į namų pamatus... Reportažo autorius Alfonsas Judžentis krenta į sarmatą, kad turis iš istorijos penketuką, o čekai daugiau žino apie lietuvių kunigaikščius negu tarybinis turistai... Aišku, čekas neturėjo tarybinio žmogaus klausyti apie kokius ten Lietuvos kunigaikščius. Jis turėjo paklausti, ką 1650 m. veikė Akmenės dvaro Vegerių kaimo valstietis Motiejus Čepukaitis, ir turistai būtų nemirkėdodamas atsakę, kad tas valstietis saugojo dvaro gyvulius (J. Jurginis Lietuvos TSR istoriją; vadovėlis vidurinėms mokykloms, Lietuvos TSR Švietimo ministerijos patvirtinta, 45 p.). Nesakyčiau, kad tas vadovėlis yra istorijos parodija, ne, tai gražiausias antiistorijos specimenas net ir tarybinio mastu. Ko tada norėt iš netašytų pusbernių, kurie biauaroja istorinius pastatus ir niekina kapus? Iš to nihilistinio chamizmo nėra išsivadavimo. Aišku, kad tasai nihilizmas eina iš didžiosios tėvynės... Tik rusų carai buvo pažangūs, išskyrus vieną Nikolajų II. Visi rusų kremliai pažangos paminklai. Viena rusų tauta nieko nenukariavo ir nenukariauja, nieko nevergė ir nevergė, nieko nenaikino ir nenaikina... Aišku, tarybinės mokyklos tuos žilius tauškalus moko, bet ne tai yra apmaudu, o liūdna yra tai, kad tarybiniai šviesuliai rusiškam agitatoriaus bloknoutui šventai tiki. Reporteriai neaišku, kad niekint Lietuvos praeitį ir naikint praeities paminklus yra okupanto gyvybinis reikalas. Man dažnai liūdna, kad dauguma mano tautiečių yra be galo naivūs ir lengvatikiai...

(Bus daugiau kitą šeštadienį)

Lietuvių kalbos kirčiavimo apžvalga

P. JONIKAS

Dr. Pranas Skardžius, LIETUVIŲ KALBOS KIRČIAVIMAS. Išleido Pedagoginis lituanistikos institutas 1968 metais Chicagoje. Mecenatas Lietuvių fondas. Leidinys kietai įrištas, 120 psl., kainą \$5.00., gaunamas Pedagoginiame lituanistikos institute. 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Illinois 60636.

*

Prieš porą mėnesių, kelerius metus spaustuvėje kamavęs, išėjo labai naudingas prof. Pr. Skardžiaus veikalas "Lietuvių kalbos kirčiavimas". Tai populiaris mokslinė studija, skiriama studentams, o taip pat ir šiaip lietuvių kalba besidomintiems ir bent kiek apie kalbotyrą nusivokiantiems šviesuomenė.

Autorius joje trumpai nagrinėja lietuvių kalbos kirtį ir priegaidę. Pirmą jis duoda bendrinės kalbos kirčiuotes linksniavimo ir asmenavimo srityse, o taip pat ir kitų kalbos dalių kirčio lyčių. Toliau jis jas lygina su dabartiniais lietuvių kalbos tarmių duomenimis, o paskui ir su senųjų lietuvių kalbos tekstų, ypač XVI a. M. Daukšos, kirčiavimu, iš dalies ir su artimesnėmis lietuvių kalbos giminaitėmis (latvių kalba ir kt.). Išskyla aiškiai nemažas lietuvių kalbos kirčiavimo įvairumas. Bendrinė kalba čia neretai skiriasi nuo dabartinių mūsų tarmių, o taip pat ir nuo senovinio kirčiavimo. Tas palyginimas vienur autorijai parodo, kurie šiandieninės mūsų bendrinės kalbos ar ir tarmių kirčiavimo duomenys yra senesni, o kurie vėlesni, jau pakitę.

"Lietuvių kalbos kirčiavimas" yra pirmas lietuvių platesnis mokslinis darbas, monografinė forma populiariai nagrinėjantis lietuvių kalbos kirtį ir priegaidę.

TELEVIZIJOS
Spalvotos ir paprastos, radijai, stereo, oro vėdinimo. Parduotuvės ir taisyklos.

J. MIGLINAS
Krautavė Marquette Parke
2346 W. 69th Street 776-1486
Namų tel. — PR 6-1063

FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

MOVING
SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli miesto lėdimai ir pilna apdrauda.
3047 W. 67th Place WA 5-8063

VALOME
KILIMUS IR BALDUS
Planname ir vaškuojame visų rūšių grindis.
J. BUBNYS — Tel. RE 7-5168

LEO'S SINCLAIR SERVICE
LEONAS FRANKUS
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos.
Tune-up ir Motorų Remontas
5759 So. Western Ave.
Kampus 58th Street
Telefonas — PROspect 8-9533

Heating Contractor
Irongit naujas ir perstatas senus visų rūšių namų apšildymo pečius ir air conditioning į naujus ir senus namus. Stogu rinas (gutters), vandens šildymo boilerius. Turis leidimus dirbti mieste ir užmieste. Darbas atliekamas greitai ir sąžiningai. Apskaičiavimai nemokamai.
DOMAS ZUKAUSKAS
HEATING & SHEET METAL
4444 S. Western, Chicago 9, Ill.
Telefonas VI 7-3447

Autorius duoda daugiau bendrą kirčiavimo apžvalgą su gausiais pavyzdžiais, kai kur atskirus duomenis, jų grupes bei raidą trumpai paaiškindamas, o kai kur nurodydamas, kas dar tebelaukia tyrimo. Jis teapzvelgia svarbesnius pagrindinius dalykus, kurie yra jau pakankamai paaiškėję. Šiame daugiau vadovėlio pobūdžio darbe autorius nenagrinėja vėlesniųjų akcentologinių hipotezių, pasitenkindamas kritiškomis pastabomis bibliografijos skyriuje.

Veikalo pasiskirčiai, rodos, būtų praverę dar didesnis populiarinimas, įskaitant ir knygoje vartojamo metodo nušvietimą.

Šitoks darbas bus naudingas ne tik mokymosi, bet ir tyrinėjimo reikalui. Norint gilintis į kirčio sritį, surasti lietuvių kalbos akcentologijos dėsnius, juk pirmą tenka apžvelgti pačius mūsų kalbos duomenis ir ligiolių tyrinėjimų gaumenis, kaip. autorius kad ir daro. Be tų dalykų skubėjimas formuluoti galutines išvadas, nustatyti lietuvių kalbos kirčiavimo raidos dėsnius, kaip dar kartais kai kas pasiūlygia, gali nuvesti ir pačių mūsų kalbos duomenų neatitinkančias spekuliacijas. Autoriaus žodis čia labai praverčia, nes dr. Pr. Skardžius yra šioje srityje apsiyręs: jis kelerius metus dėstė lietuvių kalbos akcentologi-

A. ABALL ROOFING CO.
Isteigta prieš 49 metus
Dengiamie visų rūšių stogus. Taisome arba dedame naujus kaminius rinas, nutekamuosius vamzdžius. Dėme iš lauko. Taisome mūrą "tuck pointing". Pilnai apsidraudę. Visas darbas garantuojamas.
LA 1-6047 arba PO 2-8778
Apskaičiavimai nemokamai
Skambinkite bet kuriou laiku

Dr. Pr. Skardžius

jos kursą Lietuvos universitete, parašė studiją apie XVI a. lietuvių kalbos kirčiavimą (Daukšos akcentologija, 1935) ir pateikė normuojamą kirčiavimo vadovėlį (Bendrinės lietuvių kalbos kirčiavimas, 1936).

Tolimesnis žingsnis lietuvių kalbos akcentologijos srityje galėtų būti žengtas, pakankamai ištyrus kirčiavimą atskirose mūsų tarmėse ir istoriniuose lietuvių kalbos paminkluose.

Nors šis veikalas nėra normuojamojo pobūdžio, bet jis nebus be naudos ir mūsų bendrinės kal-

bos praktikai. Tiesa, ši studija ne duoda praktinio atsakymo, koks kurio žodžio ar formos kirčiavimas siūlytinas bendrinei kalbai, kai lietuvių kalbos plote kas kirčiuojama vienaip. Tačiau joje pateikiamos bendrinės kalbos kirčiuotės bei tarminiai ir istoriniai kirčio duomenys duoda bent kiek sąmoningiau sugebančiam ir kalbą žiūrėti asmeniui sveiką bendrą pagrindą, kurio atsižėmus galima rimčiau ir kurį specialesnį kirčio normavimo klausimą svarstyti.

Kas norės labiau gilintis į mūsų akcentologijos klausimus, tam bus naudinga knygos gale pridėta bibliografija su kritinėmis autoriaus pastabomis. O ne specialistams pravers ir knygos skyrelis, kur paaiškinami kai kurie kalbotyriniai terminai.

• Grafiko A. Kučo darbų paroda, švenčiant jo 60 m. amžiaus sukaktį, atidaryta parodų rūmuose Vilniuje. Išstatyta netoli 400 jo darbų.

• Dail. R. Milnevičius sukūrė Zarasų miestui naują herbą. Jo centre — fantastinis žvėris — stirna su žuvies uodega, apačioje kalavijas. Herbas simbolizuoja "turtingą krašto gamtą ir liaudies kovas".

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET Tele. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS.
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Pk., 6211 So. Western, PR 8-5875
J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitomis dienomis nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais atdaro nuo 12 iki 5.

Kurkite geresnę ateitį

Išjunkite į CHICAGO TAUPYMO BENDROVĘ. Taupytojų Praturtėjimo Planą! Pasirinkit Jums tinkamiausią Mėnesinį Taupytojų Praturtėjimo planą iš žemiau nurodytos lentelės sudarytos pagal dabar taupymo knygelėse mokamus 4 3/4%. Pradėkite taupyti dabar geresnei savo atečiai.

ŠTAI MĖNESINĖ TAUPYMO LENTELĖ:

MĖNESINĖS SĄTAUPOS	MĖNESINĖ TAUPYTOJŲ PRATURTĖJIMO LENTELĖ										
	2 YRS.	4 YRS.	6 YRS.	8 YRS.	10 YRS.	12 YRS.	14 YRS.	16 YRS.	18 YRS.	20 YRS.	
\$10.00	\$252.13	\$524.08	\$833.30	\$1,167.46	\$1,534.51	\$1,937.70	\$2,380.57	\$2,867.04	\$3,401.40	\$3,988.36	
20.00	504.26	1,058.16	1,666.59	2,334.91	3,069.02	3,875.39	4,761.14	5,734.08	6,802.80	7,976.72	
30.00	756.39	1,587.25	2,499.89	3,502.37	4,603.53	5,813.09	7,141.71	8,601.12	10,204.20	11,965.08	
40.00	1,008.53	2,118.33	3,333.18	4,669.82	6,138.04	7,750.78	9,522.28	11,468.16	13,605.60	15,953.43	
50.00	1,260.66	2,645.41	4,166.48	5,837.28	7,672.55	9,688.48	11,902.85	14,335.21	17,007.00	19,941.79	
60.00	1,512.79	3,174.49	4,999.78	7,004.73	9,207.06	11,626.17	14,283.42	17,202.25	20,408.40	23,930.15	
70.00	1,764.92	3,703.58	5,833.07	8,172.19	10,741.57	13,563.87	16,663.99	20,069.29	23,809.80	27,918.51	
80.00	2,017.05	4,232.66	6,666.37	9,339.65	12,276.08	15,501.56	19,444.56	23,636.33	27,211.19	31,006.87	
90.00	2,269.18	4,761.74	7,499.66	10,507.10	13,810.59	17,439.26	21,425.13	25,803.37	30,612.58	35,895.23	
100.00	2,521.32	5,290.82	8,332.96	11,674.56	15,345.09	19,376.95	23,805.70	28,670.41	34,013.99	39,888.59	

TURTAS SIEKIA VIRŠ \$90,000,000.00

JOHN PAKEL, President

5 1/4% Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami rūkstantinėmis. Mažiausiai turi būti \$8000. Pelnas mokamas kas šeši mėnesiai.

4 3/4% Ant visų knygelėlių sąskaitų

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

- * Vacation Club
- * College Bonus Savings
- * Home Mortgage Loans
- * Home Improvement Loans
- * Christmas Club
- * Insured Family Savings
- * Notary Public Service
- * Free community rooms for your organization meetings
- * Cash checks and pay all family bills with our special money order checks. No
- * service charge to members
- * Sell & redeem U.S. Bonds
- * Two large free park'g lots
- * Save-by-Mail Kits
- * Travelers Checks
- * Safe Deposit Boxes

Chicago Savings and Loan Assn.

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS:

Pirmad. 12:00 P.M. - 8:00 P.M. Ketvirtad. 9:00 A.M. - 8:00 P.M.
Antradi. 9:00 A.M. - 4:00 P.M. Penktadi. 9:00 A.M. - 8:00 P.M.
Trečiadi. Uždaryta visa diena. Šeštadi. 9:00 A.M. - 12:30 P.M.

JIM BEAM 100 Proof BOURBON
Green Glass Decanter Fifth \$5.39

Nauji leidiniai

• **LIETUVA, TEVYNĖ MŪSŲ.** Tėvynės pažinimo ir trumpo geografinio kurso konspektas lietuviškos mokyklos. Paruošė mokytojas O. Paulikienė, S. Jellonienė ir S. Burakienė. Išleido Kristijono Donelaičio mokykla Chicagoje 1968 — Lietuvos Laisvės kovos metais. Tiržas 1000 egz., spaudė M. Morkeino spaustuve. Leidinys gausiai iliustruotas nuotraukomis, kietai irštas, 212 psl., vadovėlis yra išsijungiamas, rašant šiuo adresu: Julius Sirka, 6143 S. Sacramento Ave., Chicago III. 60629.

Kaip vadovėlio autorės leidinio Pratarinėje sako, "dirbant lietuviškos mokyklos, jaučiamas didelis geografinio mokslo priemonių trūkumas. Be šių priemonių geografinio dėstymo pasidaro sausas, kartais mokinio nuobodis. Slame vadovėlyje sudėti būdingesni aprašymai ir vaizdai, kuriuos Lietuvos vietoviu, kurios kuo nors skiriasi nuo kitų, ir jas paaiškinti. Iš čia pateiktos medžiagos kiekvienas skaitytojas galės pasirinkti tai, kas jo klasei bus tinkama ir reikalinga. Norime pažymėti, kad ši knyga nėra joks mokslinis veikalas, o tik kelių mokslo metų tėvynės pažinimo ir Lietuvos geografinės medžiagos konspektas."

• **J. Kazlauskas, LIETUVIŲ KALBOS ISTORINĖ GRAMATIKA.** (Kirkilavimas, daiktavardis, veiksmavardis). Išleista "Minties" leidyklos Vilniuje 1968 m. Veikalas kiek didesnis, mokslininkai įprasto, formato, 414 psl.

Tai įspūdingai didelis ir lietuviškos mokslo reikšmingas autorius užmojis parašyti lietuvių kalbos istorinę gramatiką. Šio sunkaus darbo pobūdį gal net ir darbo paskatus, skaitytojas gali užčiuopti jau pačioje veikalo Pratarinėje, kur, be kita ko, rašoma:

"Šio darbo uždavinys — išryškinti baltų kalbotyroje kai kuriuos naujus galimus, atsiradusius pastaraisiais metais, pakitus pažiūrėti į indoeuropiečių kalbų istoriją ir jos tyrinėjimo metodus. Pasitraukiant į praeitį tam tyrinėjimo etapui, kai priešistorinio indoeuropiečių kalbų periodo modelis buvo sutapatinamas su s. indų ir graikų kalbų modeliu, darosi gana aišku, kad nė viena indoeuropiečių kalba, išlikusi istoriniame periode, negali betarpiškai atspindėti bendraindoeuropiečių kalbos faktų. Vadinasi, vidinė atskirų indoeuropiečių kalbų priešistorinės būsenos rekonstrukcija dabar įgyja nepaprastai svarbią reikšmę."

• **DANA.** Libreto originalas. Išleido Chicago Lietuvos operos 1969 m. Prologo ir 3-jų veiksmų opera. Muzikos autorius Julius Gaidelis. Libreto parašė Stasys Santvaras. Operos muzikinį aptarinimą davė Vladas Jakubėnas. Viršelio piešinys dail. Vytauto Raulinaičio. Leidinio technikinį apipavidalinimą paruošė Kazys Šlimanavičius. Spaudė Lietuvos Enciklopedijos spaustuve Bostone. Leidinys 64 psl., išsijungiamas, perkant operos spektakliams bilietus "Margitose" (2511 W. 69th Str., Chicago, III. 60629), kainą \$1.00.

Paskaityti operos libreta, prieš einant į spektaklį, kiekvienam labai naudinga ir pravers. Tad ir šio leidinio pasirodymas, manome, bus visų operos mėgėjų sutiktas su džiaugsmu. Ypač kai leidinyje duotas dar ir muziko Vlodo Jakubėno anonisinis operos apibūdinimas, išankstinis klausytojo ir žiūrovo supažindinimas su šiuo premjeriniu veikalu.

• **TECHNIKOS ŽODIS,** 1968 m. Nr. 5-6. Žurnalo leidžia Amerikos Lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos Chicago skyriaus Techninės spaudos

sekcija. Redaguoja redakcinė kolegija. Redakcijos adresas: D. Satas, 323 N. Williams Dr., Palatine, III. 60067. Administracijos adresas: Mečys Krasauskas, 2633 W. Montgomery Ave., Chicago, III. 60632. Metinė prenumerata \$5.00, studentams — \$2.00.

Daugiau ar mažiau specialiai "ai ar kitai sričiai skirtų žurnalo savo tarpe turime ne vieną. Tačiau dažnai pasitaiko, kad jų ir žodinės medžiagos redakcinis apipavidalinimas, o ypač techniškas — estetinis sutvarkymas būna tokio žemo lygio, kad neverta čia apie tai nė kalbėti. "Technikos žodis" čia būna dažnai vienintelė šviesi ištintis. Žurnalas taip skoningai sutvarkytas, taip puikiai išplanuoti įvairiose tekstų, šriftų ir nuotraukų kombinacijose puslapiai, kad įauti malonumą žurnala ne tik skaitydamas, bet ir greitosiomis pavartydamas. Už šį išorinį žurnalo patrauklumą tikrai vertas neeilinės padėkos techniškas jo redaktorius J. Slabokas.

Skaitytojas naują numerį skaitydamas sužinos daug apie grafiją, apie naftą Lietuvoje, apie lietuvių technikinėje spaudoje, apie latvių architektų sąjungą, apie architektą Vytautą Landsbergį ir daug įdomių įvairių, kurios žinotinos kiekvienam šviesesniai lietuviui, nebūtinai vien tik inžinieriui ar architektui.

ATSIŪSTA PAMINėti

• Kun. Aleksy Petrani, **ARKIVYSKUPAS JURGIS MATULEVIČIUS (MATULAITIS).** Roma, 1968; 28 psl. brošiūra lenkų kalba.

• **KRISTUI IR BAŽNYČIAI,** redaguota kun. Jono Bukowicz, MIC, išleista Londone; sudėtinis veikalas apie Dievo tarną Jurgį Matulaitį (Matulevičių) jo keturiasdešimt metų mirties sukaktčiai paminėti; 104 psl. veikalas lenkų kalba.

• Filatelistų draugijos "Lietuva" **BIULETENIS,** 1969 m. sausio mėn. Nr. 1. Redaguoja ir spaudos darbus atlieka Eugenijus Petrauskas, 7742 So. Troy Str., Chicago, III. 60629; administruoja ir ekspedijuoja Kazys Rožanskas, 3605 W. 71st., Chicago, III. 60629. Metinė prenumerata \$5.00.

MOVING

Perkrausto baldus iš arti ir toli

A. BENIULIS
Chicago, III. 60629. Tel. RE 7-7083

WAGNER & SONS

Typewriters Adding Machines —
Nuomola Checkwriters — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virs 50 m. patikimas pataravimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 281-4111

PLANINGAS TAUPYMAS

4 3/4% Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

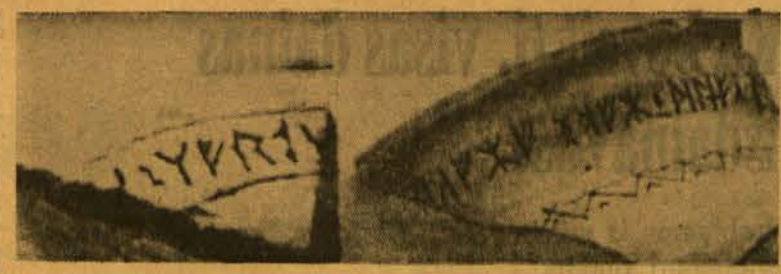

MOKA GERUS DIVIDENDUS. PRADEK TAUPYTI ŠIANDIEN!

5% Mokamas už vieno metų taupymo laktus nuo išdavimo datos (\$5,000.00 ar daugiau, įdedant po \$500.00)

5 1/4% Mokamas už vieno metų taupymo laktus nuo išdavimo datos (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

DEL INFORMACIJŲ KREIPKITES
MUTUAL Federal SAVINGS
2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILL. 60608, Tel. VI 7-7747
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.
PETRAS KAZANAUSKAS, President

Kairėje — Kulautuvoje (prie Kauno) rasta akmens nuolauža, dešinėje — Romainiuose rasta puodo šukė su tikrais ar tariamais runų rašto ženklais.

Kultūrinė kronika

• **Lietuvoje rasta runų?** Kaip žinome, runos — senovės skandinavų kilmės žodis, reiškias puslapį, raštą, abėcėlę ir kt. Tai germanų — skandinavų senųjų kiličių raštas. Yra žinių, kad runomis rašė jau I-III amžiuje po Kr. Žinomi keli runų alfabeto variantai iš III-VIII a. Yra ir kiek skirtingesnių IX-XI a. runų. Runimis dažniausia buvo rašoma ant medžių lentelių, įbrėžiant tam tikrus ženklus. Ženklaai įbrėžiami tik vertikaliai — tai apsprendė medžiaga. Nedaug medyje rašytų runų išliko. Bet yra išlikusių runų, rašytų patvaresnėje medžiagoje — molyje, akmenyje. Žinomi runų antkapiniai paminklai, kalendoriai. Iš viso su runų ženklais paminklų rasta: Švedijoje — apie 2000, Danijoje — 200, Norvegijoje — apie 50, kitur mažiau.

Spėjama, kad senovės prūsai, lietuviai ir latviai taip pat runų raštą naudojo. Runos i Lietuvą galėjo iš šiaurės atkelti. Apie tai savo raštuose užsimena istorikai Ad. Jucevičius, S. Daukantas, J. Basanavičius ir kt.

Šiuo metu okup. Lietuvoje runų raštą domisi pedagogas P.

Juozapavičius, dail. K. Šimonis. I pastarojo rankas pateko viename Kulautuvos darže rastas akmens gabalėlis su runų rašto raidėmis, kuriame dailininkas išskaitęs žodį "vargu". Antrasis radinys — puodo šukė su runų ženklu, rasta prie upelio griuvančiame kultūriname sluoksnyje Romainių parke netoli Kauno. Čia minėtas dailininkas išskaitęs raides: "isada kad pilnas bu..." Labai galimas dalykas, kad Lietuvoje užtikti runų pėdsakai, nors tikrų išvadų dar negalima daryti. b.kv.

• **Čiurlionio dailės muziejuje** Kaune atidarytos Liepojos dailininkų parodos tema "Mano miestas Liepoja". Išstatyti eilės latvių dailininkų darbai.

• **Motiejus Venzlauskas** savo

sodyboje Aukštadvario miestelyje yra sukūręs nemažą muziejų — įvairių senųjų rinkinių; esą su telkta daug senų liet. knygų, numizmatikos, istorijos, geografinės, liaudies meno dalykų, gausu senų namų apyvokos dalykų skyrius: girnų, spragilų, žagrių, piničių, kultuvių, verpsčių, piestų ir panašių dalykų. M. Venzlauskas, buvęs mokytojas, dabar gyvena kaip pensininkas. Tai senas tautosakos rinkėjas, užrašęs daugybę liaudies dainų, pasakų, mįslių ir kt.

• **Lietuviškoji tautodailė** Rusijos gilumoje. Lietuviško Nukryžiuotojo apnykusi (be rankų ir kojų) liekana buvo neseniai rasta Novosibirsko srityje, Vengrovo rajone, bendrose Baisogalos ir Seduvos kaimų kapinaitėse. Kaip žinoma, šiuos kaimus ten įkūrė 1863 m. lietuviai tremtiniai, kilę nuo Seduvos ir Baisogalos. Atlikę priverstiną katorgą, 1888 m. jie čia pasistatė trobesius ir aplink save sutelkė daugiau lietuvių su šeimomis ir manta. Ir dabar jų palikuonys, ypač senesnieji, kalbą lietuviškai. Manoma, kad rastoji Nukryžiuotojo liekana buvusi iš Lietuvos atgabenta.

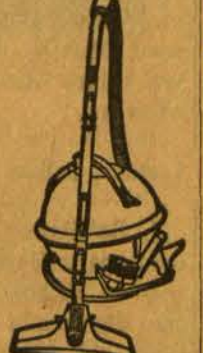
Perskaite "Draugą", duokite jį kitiems pasiskaityti

VATIKANO PARAMA

Vatikano Rytų Bažnyčių Kongregacija, kaip kasmet taip ir praeitais metais gausiai parėmė finansiniai įvairias Rytų Bažnyčių bei katalikų bendruomenės ir artimo globos institucijas, reikalingas nuolatinės paramos. Indijoje, Etiopijoje, Arabų Sąjūnytoje Respublikoje, Irake ir Izraelyje pastoviai buvo teikiama parama virš penkiasdešimčiai vaikų globos įstaigų ir raupsuotųjų gydymo stotims.

DULKIŲ SIURBLIŲ TAISYMAS.

Valome, ištepame, suderiname, pakeičiame (hoses) — žarnas.

Parduodame ir taisome visų gamybų dulkių siurblius ir turime dalis, maišelius ir visus prijungimus (dalis) visų gamybų siurbliams — Electrolux, Hoover, Eureka, Kirby ir Royal bei kitų.

B. & B. DISTRIBUTING CO.
4081 So. Archer Avenue
(Archer ir California)
Chicago, III. 60632, Tel. 927-4702
Ved. Arvydas M. Dikinis

Platinkite "Draugą"

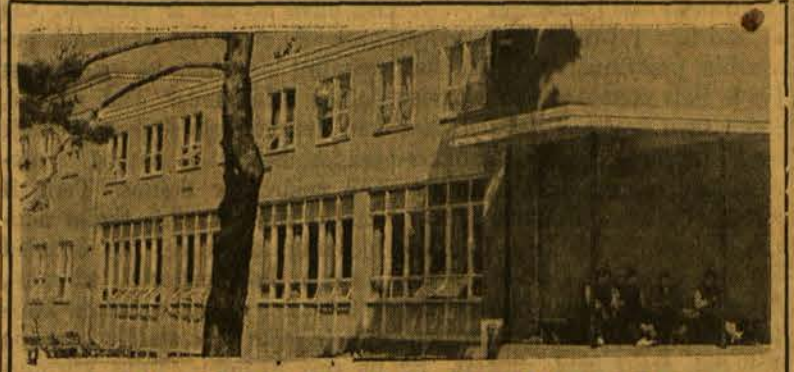
ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers
Randomis išpausti paveikslų rėmai — pritalkinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.
2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS
Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. Prospect 6-8998

ŠV. ANTANO GIMNAZIJA

KENNEBUNKPORTE, MAINE,
SU VISOM AMERIKOS GIMNAZIJŲ TEISEM.

Išsinamas pilnas i kolegijas paruošiamųjų gimnazijų kursas. Oficialiai dėstoma lietuvių kalba. Savaitėje pamokų tiek pat, kiek anglų kalbos. Duodami kreditai. Veikia jaunimo organizacijos, puselejami sportai, duodama lietuviška gyvenimo pasaulėžiūra. Mokiniamis šviesi kviečiami liet. rašytojai, muzikai, solistai, dailininkai. Dėsto 20 mokytojų bei instruktorių. Pati gimnazija padeda mokiniams įstoti i kolegijas. Mokiniai gyvena bene abuty. Atlyginimas visiems prieinamas. Atsižvelgiama i kiekvienos šeimos padėtį. Anksti registruokite mokinius 1969-1970 m. Priimami berniukai baigę 8 skyrius.

LIETUVIAI TĖVAI BRANGINKIT ŠIĄ GIMNAZIJĄ,
KOL JI YRA. JOS ATETIS JOSŲ RANKOSE.

Informacijos ir registracijos reikalais rašykite:
Rev. Rector
St. Anthony High School
Kennebunkport, Maine 04046

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS
FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidėvėjimo. Ratlankiai (wheels) Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GROvehill 6-7777

Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v., šest. 7 v. r. — 3 v. p.p.
Sėkm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.

Savininkas MIKAS CESAS

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

4 3/4% Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v.
SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

Mes mokame 5 1/4% ant visų taupymo sertifikatu per annum
MINIMUM SUMA \$5,000.00

MIDLAND SAVINGS
4040 Archer Ave.
Chicago, III. 60632
Telephone CL 4-4470
FRANK ZOGAS President

Kultūrinė kronika

28,000 dolerių lietuvių ir lietuvių kultūriniai reikalai

Lietuvių fondo pelno skirstymo komisija baigė darbą. Paskutiniam savo posėdyje vasario 1 d. paskyrė daugiau kaip 28000 dolerių. Visi gauti prašymai ir pateiktavimai buvo išstudijuoti ir svarstyti. Daugeliu atvejų buvo kreptasi į tam tikrų sričių specialistus ir atsiškai sta jų nuomonės. Kai kurių darbų paruošimą net pati komisija organizavo ir planavo.

Prašomoji suma siekė daugiau kaip 60000, todėl, savaime aišku, visų nebuvo galima patenkinti. Lietuvių švietimo reikalams teko pusė tos sumos. Ketvirtadalis buvo paskirtas specialiam Lietuvių fondo kultūriniam projektui vykdyti, o likusis ketvirtadalis paskirtas įvairiems

kitiems kultūriniais darbams paremti.

Komisija atsižvelgė į visus prašymus, gautus net paskutinę posėdžio dieną ir net nenustatė termino, iki kada kreiptis dėl paraiškos.

Lietuvių fondas neskubėjo pelno paskirstyti prieš baigiantis 1968 metams, nes pelno paskyrimą norėjo sutaptinti su Lietuvių fondo fiskaliniiais metais, kurie yra kovo mėn.

Vasario 12 d. įvyko LF. Tarybos posėdis, kuriame komisijos sprendimas yra patvirtintas. Kovo 29 d. įvyks metinis Lietuvių fondo narių suvažiavimas. Po to tuoj bus sudaryta nauja pelno skirstymo komisija, kuri nedelsiant pradės darbą šių metų pelno paskirstymui.

● **Prof. Z. Ivinskis** — Lietuvos istorijos autorius. Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 50 m. sukakties proga Lietuvių fondas nu tarė pradėti vykdyti specialų savo projektą, kurio kitos mažesnės organizacijos finansškai nepajėgia. Pirmajam projektui nutarė pakviesti prof. dr. Zenoną Ivinskį parašyti Lietuvos Istoriją. Šią mintį intensyviai siūlė ir Bostono lietuvių bendruomenė.

Prof. Ivinskis sutiko šį didelį darbą atlikti. LF pelno skirstymo komisija paruošė susitarimo projektą ir tam reikalui paskyrė minimalinių lėšų. Darbas pradedamas šių metų vasario mėn. ir bus baigtas 1974 metais. Bus paruošti trys dideli Lietuvos reikalų tomai ir kiekvienas tomas tuoj bus išleistas. Leidimo reikalai pavesti JAV LB CV-bai, kuri pasirūpins surasti leidėją. Prof. Ivinskis dėl to įsipareigojo sutiko atsisakyti visų kitų didesnių darbų ir dalies savo paskaitų Bonnos universitete.

● **Dail. J. Bakio** Lituanikos paminklo projektas. Beverly Shores (arti Chicago) liet. k-bo Lituanikos parko komitetas pakvietė Toronte gyvenantį dail. J. Bakį paruošti paminklo projektą, kuris bus pastatytas Lituan. parke Beverly Shores, Ind. paminėti Lietuvos nepriklausomybės atstatymo 50 m. sukaktį. Dail. Bakis pirminį projektą pagamino ir jį atvežė į Chicago, kuris bus rengimas ir Lietuvių dailės instituto rengiamoj parodoj, atidaromoj vasario 15 d. Čiurlionio galerijoj.

Komisija su projektu susipažino ir jį priėmė. Metalinė skulptūra yra apie 6 pėdų aukščio, o galutinai išbaigta ir pastatyta bus daugiau kaip 24 pėdų aukščio. Skulptūra stovės vandenyje ant cementinio pagrindo, kurio projektą ruošia arch. E. Masulis, parengęs ir Lituanikos parko projektą.

Parodos lankytojai galės savaip skulptūrą interpretuoti. Kai kam atrodo, kad skulptorius J. Bakis pavaizdavo grakščiai ir erdves besiveržiantį lėktuvą, kurio sparnas palūžio. Yra ir lietuviškų simbolių, o paminklo bazėje bus atitinkamų įrašų, Lietuvos bei jos miestų herbų.

Beverly Shores lietuvių klubo pizmininku šiuo metu yra inž. J. Noreika.

● **Kun. Rapolas Krasauskas**, Lietuvos lokalinės istorijos specialistas, daugelio istorinių studijų autorius, vienas iš Lietuvių katalikų mokslo akademijos vadovų, jau kelintas mėnuo atvykęs iš Romos gyvena prie Putnamo seselių vienuolyno ir rašo Šv. Merželės Nekalto prasiidėjimo vienuolyno istoriją. Yra jau surinkęs daug medžiagos ir tikisi šį didelį darbą ligi pavasario užbaigti. Po to vėl grįš į Romą. Laiškas redakcijai

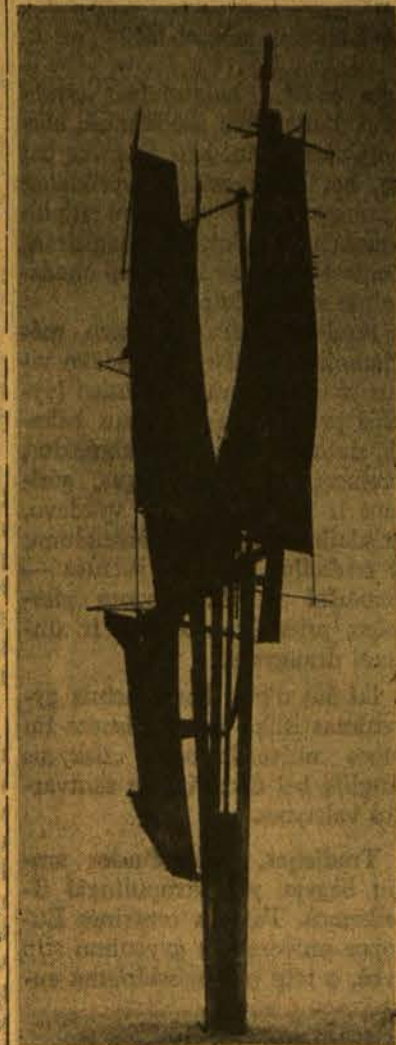
● **"Pošta SSSE" vėl išleido "lietuvišką" ženklą.** Tai 4 kapeikų ženklas, kuriame nupiešta Ge

dimino pilis su raudona vėliava. Užrašyta, kad tai "tarybų valdžios" paskelbimo Lietuvoj 50 m. sukaktį paminėti. Lietuviai prie to ženklo išleidimo piršto ne pridėjo. Peišinio autoriai — N. Babinas ir H. Hausmanas..

● **Cekoslovakijos vadovėlių** paroda buvo suruosta Vilniuje. Mokytojų tobulinimosi institute. Parodoje buvo išstatyti vadovėliai, metodiniai leidiniai, periodika, moksleivių piešiniai, fotografijos.

Priežastis nesustoti

Amerikos karo policininkas motociklu pasivijo "džipą", kurį vairavo girtas kapralas. — Ar tu negirdėjai, kaip aš tau riktelėjau sustoti? — Ne, — nusišaipė kapralas. — Aš maniau, kad tai rėkia vienas iš tų, kuriuos aš suvažinėjau.

Skulpt. J. Bakio Lituanikos paminklo modelis (metalo).

Laiškas redakcijai

Vasario 8 d., "Draugo" kultūriniam priede, skaitant J. Gliaudos straipsnį apie A. Kairio veikalą "Šviesa, kuri užsidegė", man teko rasti klaidą. J. Gliauda rašo, "Šviesa, kuri užsidegė" buvo vienintelė premjera festivalyje.

Lietuvių Bendruomenės Jauni mo teatro pasirodyme festivalyje, "Viva Poezia" triptiko paskutinis veikalas — A. Kairio "Dip-lomtuotas Siuveljas" taip pat buvo premjerinis pastatytas pirmą kartą.

L. B. Jaunimo teatro aktorius, Rimvydas Vasukevičius

Lietuvių fondo 1968 m. pelno skirstymo komisija. Iš kairės į dešinę: dr. K. Ambrozaitis (LF), A. Santaras (LB), dr. J. Valaitis (LF) — pirm., J. Kavaliūnas (LF), J. Borevičius, S. J. (LB) ir V. Kutkus (LF).

Filmų įvairumai

STASĖ SEMENIENĖ

Ne rožėmis bertu keliu

Frank Gilroy "The Subject Was Roses" buvo išskirtinai puikus scenos veikalas, tačiau, nors ir labai rūpestingai nufilmuotas, jis sušlubuoja ekrane. Gal dėl to ir filmo premjera buvo skirta plačiose apylinkėse, o ne miesto centre, kaip įprasta.

Pasakojimas vyksta apie jaunuolį, kuris, jo tėvo žodžiais tariant "išėjo į kariuomenę vaikui (18m.), o grįžo vyru (21 m.)" po II pasaulinio karo, atsidurdamas kryžminėje ugnyje tarp tėvų.

Gilroy originaliame scenos veikalas (filmui tekstas parašytas jo paties) tėvų portretai nupiešti labai ryškūs. Galima nujauti kad tėvų nesutarime slepiasi kažkas gilesnio, kai jie susikerta dėl sūnaus auklėjimo, dėl piniginių problemų, bažnyčios, uošvienės, nujauciamos neištikimybės. Netgi rožių puokštės dovanojimas virsta melu, Trumpai tariant, tai tipingos amerikietiškos vedybos.

Teleskopiskai atvaizduodamas vedybų kartumą bei trapumą 48 valandų periode, Gilroy perkeldamas 1964 m. sėkmingą Broadway scenos reikalą ekranui, pateikia lyg žemesnio lygio O'Neill plakimui botagu imitaciją, įtraukdamas publiką liudininkais kolektyviai stebėti asmeniško pobūdžio maištavimą.

Nežiūrint taiklių kasdieninių šeimyninių žodžių ("Vieną gražią dieną mes nusisukime sprandus, nes tu atsisakai palikti degančią šviesą") ir jo charakterių stiprumo, Gilroy medžiaga daugiau tinkama scenai, negu filmui, nes ten žodinis repertuaras viršija vaizdinį.

Gilroy ekrano tekstas seka originalią dramą pėda pėdon, tačiau filme pridėti vaizdai kelinės ir vasarvietė, visos šeimos pramogavimo mieste ir motinos dingimo sekmdienį bei jos pergyvenimo pajūrį viską pavairina ir įneša filman gyvumo, ypač tai spalvotos nuotraukos atliktos techniškai labai gerai. Tuo leidžiama režisieriui Ulu Grosbard atkurti 1946 m.: ano meto automobilius, madas ir gyvenimo būdą.

O vis dėlto filmo širdis pasi-liekia žemesnės vidurinės klasės šeimos bute, kuriame uždarai 3 svetimieji: tėvas, motina ir sūnus.

Jack Alberton — tėvo rolėje ir Martin Sheen — sūnaus Timmy, kartoja savo roles, turėtas Broadway scenoje, todėl jie, nors ir geri, bet daug teatrinėsniai, kaip Patricia Neal — motinos rolėje, kuri žiba visu vaidybos pasisekimu. Ji moka nedasakyti, visko neatidengti, bet duoti žiūrovo vaizduotėi numanyti. Šis yra jos pirmas ir labai sėkmingas — grįžimas ekranui po trigubos apoplek-cijos, kurią nugalėjo, atgavo vienos akies — regėjimą, kalbos — sugrįži-

ma bei išmoko naujai vaikščioti. Tai jos stiprios valios triumfas. Tik suaugusiems.

Skirtingiausias filmas iš visų

New Yorko filmų festivalyje išspūdingiausiu filmu buvo pripažintas amerikiečių nespaltotas filmas "Faces". Tai aktoriaus John Cassavetes antrasis bandymas kaip rašytojo bei režisieriaus. Pusmetį jis praleido sukurdamas filmą, daugiausia savo nuosavame name, Los Angeles mieste. Ir beveik trejetą metų praleido, filmą redaguodamas. Rezultate išėjo dviejų valandų su ket-

virčiu studija apie žmogaus kančią, gėdą, žiaurumą ir šiurkštumą tokio žiaurumo ir šiurkštumo kad iš to viso susidaro daugiau išgyvenimas negu pramoga. Jis pastatė filmą, labiausiai sutampančių su šiais mūsų laikais.

Pasakojama apie apgailėtinos padėties vidutinės klasės vedybas, priėjusias prie subyrėjimo ribos ir privedusias prie svetimote-ravimo. Tai daroma ilgomis scenomis, net per ilgomis ligi nuobodulio, apie neprideramus emoci-ninius išsiveržimus, apimančius pusamžius biznierių, kvailas, susimaišiusias jų žmonas, apie gerą širdę gatvės merginą ir jauną, "svieto perėjūną". Visi jie yra priversti veidmainiauti vieni prieš kitus ir net prieš save pačius. Jie maitina vienas kitą kvailu humoru, melu ir vaikiškais žaidimais, norėdami iššaukti norimo juoko, privedančio beveik prie tragiškos pabaigos.

Filmas pagrįstas nuostabiai stipria vaidyba. Ypač pasižymi Cassavetes žmona — aktorė Gene Rowlands — laisvos mo-

Mieli lietuviai, praleiskite žiemą šiltoje ir saulėtoje Arizonoje, naujame lietuviškame motelyje:

Angela Motel

2114 W. Buckeye Rd., Phoenix, Ariz. 85009
Telef. 252-1265

25 vienetų motelis, labai švarus ir ramus, nemokama televizija, nemokamai atvežam ir nuvežam į aerodromą, autobusų ir geležinkelio stotis.

Savininkai:

M. ir M. DAMBRAUSKAI

LUIS AUTO REPAIR

TELEF. — 436-3699

KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI. Atliekami tiksliai ir nebrangiai.

6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629

Savininkas Aloyzas A. Kunickas

DRAUGAS, šeštadienis, 1969 m. vasario mėn. 15 d.

7

mantriu dialogu — jo kaip ir nebaltas 16 mm. filmu (vėliau para, vartojant dabar įprastą A-didinant 35 mm.), dažnai pa-merikoje kalba, grubia savo at-vartojant prieinamą šviesą bei viru išsireiškimu.

Nepasizymi filmas ne kostiumų įvairumu aktorių dėvima, didatuoti akademinei premijai kas mūsų visų kasdien dėvima, dėl savo puikaus "hippie" tipo.

Techniš'oji filmo vertė neprilygsta įprastų standartu, nes filmas buvo sukamas juoda

Skelbkitės "Drauge".

Geriausios gelės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų.
Telef. PROspect 8-0833 — PROspect 8-0814
GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYGIA
2443 West 63rd St., Chicago, Ill.

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Trys Moderniškos Koplyčios:
4330 - 34 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605 - 07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YARds 7-1741 - 2

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
MR. NELSON
SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste.
Telef. — CEDarcrest 3 - 6335
Vienas blokas nuo kapinų

PETKUS
TEVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYs MODERNIOS KOPLYČIOS:
2533 West 71st Street Tel. 476 - 2345
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
LACKAWICZ IR SŪNUS
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1218
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-0672
PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YARds 7-3401
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YARds 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COMmodore 4-2228
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YARds 7-1188 - 1189
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th Ave., CICERO, ILL. Tel. OLYmple 2-1003
LAWN FUNERAL HOME
Sigmund J. Sutkus
7909 STATE RD., OAKLAWN, ILL. Tel. 636-2320

Pasinaudokite Draugo „Classified“ skyriumi.

